

ประเทศไทย
กาบฏอนาภิเชก

๑๐๐ บาท
100 BAHT

๒๕๓๙ 1996

THAILAND
GOLDEN JUBILEE

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

- สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี ทรงพระกรุณาโปรดรับมูลนิธิฯ ไว้ในพระอุปถัมภ์ ตามหนังสือที่ ป.๒/๒๕๓๒ ลงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๓๒
- ได้รับอนุญาตจากกองวัฒนธรรมแห่งชาติ เมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๒๕ เลขที่อนุญาตที่ ต.๙๑/๒๕๒๕
- ได้รับอนุญาตให้จดทะเบียนจากกรุงเทพมหานครเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๒๕ เลขทะเบียนลำดับที่ ๑๗๔๕
- ได้รับประกาศจากกระทรวงการคลังให้เป็นองค์กรสาธารณกุศลลำดับที่ ๕๕
- ได้รับพระราชทานเสมาธรรมจักร จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในสาขาองค์กรที่ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ-พระพุทธศาสนา ประจำปี ๒๕๓๖

ที่ระลึก

พิธีถวายปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์
(สังคมศึกษา)

พระครูวิสาขสรกิจ

วัดสุทธอาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร
วันศุกร์ที่ ๕ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๓๙

คำนำด้วยมโนสำนึก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะอยู่เหนือจิตใจของชนชาวโลกทั้งมวลพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสว่า

“เมืองไทยเราอยู่เป็นประเทศไทยมาได้ก็ด้วยความสามัคคี ใครเดือดร้อนก็ได้รับการบรรเทาความเดือดร้อน นี่เป็นกำลังหลักของประเทศไทยมาแต่โบราณกาล ใครบอกกว่าคนอื่นเดือดร้อนเราไม่รู้ด้วยไม่ได้ เพราะว่า เมืองไทย คนไทย เดือดร้อนแล้วคนหนึ่ง คนไทยทั้งหลายควรจะเดือดร้อนด้วย”

“คนเราจะอยู่สุขสบายแต่คนเดียวไม่ได้ ถ้าคนที่อยู่ล้อมรอบเรานั้นเขามีความทุกข์ยากควรต้องช่วยแบ่งเบาความทุกข์ของเขาบ้าง ตามกำลังและความสามารถเท่าที่จะทำได้”

ตั้งแต่อัญเชิญพระราชดำรสมานี้หากจะมองอีกมุมกลับหนึ่งว่า “ใครมีความสุขประชาชนในชาติก็สุขได้ด้วยเช่นกัน” ดังจะเห็นได้จากการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาสถาบันต่างๆ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงชื่นชมยินดีทรงมีพระราชดำรัสกับบุคคลต่างๆ ตลอดมาแม้ผู้สำเร็จการศึกษามีปละเป็นหมื่นๆ พระองค์ก็ทรงพระราชทานปริญญาโดยไม่คำนึงถึงพระวรกายเลย ตลอดถึงชนในชาติทุกหมู่เหล่าก็ล้วนพลอยยินดีด้วย นี่เป็นอริยาศัยของคนไทย

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ถวายเกียรติประวัติโดยที่ไม่ได้ทราบล่วงหน้ามาก่อนเลย ก็เป็นที่น่าอนุโมทนาขอบคุณสถาบันที่ได้ให้กำลังใจในการทำงานให้มากกว่าที่เป็นอยู่เมื่อบรรดาผู้ที่เคารพนับถือศิษยานุศิษย์ทราบก็พลอยยินดีเสมือนหนึ่งเงาตามตัว บรรดาผู้ทราบข่าวจึงได้คิดริเริ่มทำหนังสือชมเชยในครั้งนี้โดยที่มีได้บอกให้ทราบ จวบกระทั่งค่ายกย่องชมเชยนั้นได้ทราบและเห็นเอง จึงได้ขอร้องว่าอย่าได้ทำเลย เพราะจะเป็นการเปลี่ยนแปลง ให้บุคคลเขาเห็นว่า คำของคน อยู่ที่ผลของงาน และ ผลงานก็เป็นพยานของความสามารถ แต่การขอร้องนั้นไม่เป็นผลจึงปล่อยตามอริยาศัยของคณะผู้จัดทำ

การนี้จึงต้องขอขอบคุณ นายชโล ภูมิวิมลกิจ นายธวัช โชติชวิน นายจิรพัส อำไพเยี่ยมตระกูล นายปวิช วรรณญาสธิต โรงพิมพ์สี่ไทย ภัทรการพิมพ์ คุณรัตนนา ชินบุตรานนท์ และครอบครัวคุณละเสถียร ฯลฯ ที่ได้กรุณาคัดเลือกบทความนิยมยกย่องชมเชยแล้วนำเสนอให้ลูกศิษย์ที่รับใช้มาทำดู ประกอบกับอาการอาพาธนอนให้น้ำเกลือและนายแพทย์ก็ขอร้องไม่ให้ใครรบกวนให้ได้พักผ่อนมากๆ นับเป็นการอาพาธครั้งใหญ่ในเพศบรรพชิต เมื่ออาการอาพาธทุเลาลงบ้าง จึงได้เริ่มเสริมเติมต่อแต่งต้นฉบับใหม่ให้เกิดสาระประโยชน์ตามความสามารถที่ปรากฏอยู่ในมือของท่านขณะนี้ หากสิ่งหนึ่งประการใดขาดตกบกพร่องไปขออภัยแต่ผู้เดียว ส่วนที่

ตั้งถามขออานิสงสนี้ให้กับคณะผู้ริเริ่มจัดทำ หากเกิดสาระประโยชน์ขอบูชาท่านบูรพาจารย์ยกความตั้งถามให้กับ
ทุกท่านสืบไป

ในหนังสือเล่มนี้ได้แบ่งออกเป็นภาคๆ กล่าวคือ คำนิยม บทเทศนา ประมวลภาพที่เห็นว่าน่าจะเป็น
ประโยชน์เช่นเรื่องภาพบางส่วนในงานฉลอง ๒๐๐ ปีกรุงรัตนโกสินทร์ ภาพการเฉลิมฉลองกาญจนาภิเษก
เป็นต้น หวังจะให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด แต่ก็ทราบดีว่าต้องขาดตกบกพร่องอย่างแน่นอนเพราะเหตุดัง
กล่าวข้างต้นนั้นแล้ว

องค์สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก องค์สังฆปริณายกแห่งคณะสงฆ์ไทย
ได้แผ่พระเมตตาบารมี แก่มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ฯ เสมอมาด้วยน้ำพระทัยจริยาวัตรสุดที่จะหยิ่งรู้ด้วยญาณวิถิ
ไต่ได้ ขอพระองค์จงพระเกษมสำราญเสด็จสถิตมั่นยิ่งยืนนานเทอญ

พระมหาเถระที่โปรดเมตตาตลอดเวลาอันทรงคุณค่ายิ่งนักประทานบทความให้เป็นขวัญน้ำใจ ขอกราบถวาย
นมัสการมาด้วยความเคารพอย่างสูงสุด ขอขอบใจ พระมหาเดชา ญาณเตโช และสามเณรวิสูตร พุฒหอมรีน
และลูกศิษย์ภักดิ์ที่สดีเสวีที่มีส่วนเกี่ยวข้องให้หนังสือเล่มนี้เกิดขึ้นมาดังปรากฏนี้ ท่านผู้อ่านทั้งหลายคงทราบด้วย
วิสัยทัศน์อันชาญฉลาดของท่านเองว่า หนังสือเล่มนี้จะเปลี่ยนแปลงไปจากหนังสือประเภทเดียวกันในลักษณะนี้

การได้รับเกียรติยกย่องในครั้งนี้มิสามารถทำได้แต่เพียงผู้เดียวแต่เป็นเพราะมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ซึ่งมี
สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี พระราชธิดาพระองค์เดียวใน พระบาท
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ องค์ผู้พระราชทานนามสกุลให้ชนชาติสยาม ทรงเป็นหลักชัย
ในการบริหารมูลนิธิฯ ให้เจริญก้าวหน้าเท่าที่เห็นปรากฏอยู่ โดยที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
รัชกาลที่ ๖ ทรงเป็นพระราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยะมหาราช รัชกาลที่ ๕
พระองค์ทรงมีพระราชปรารภว่า “เจ้านายราชตระกูลตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นไป ตลอดถึงราษฎรชั้นต่ำสุด จะให้มี
โอกาสเล่าเรียนเสมอกัน ไม่ว่าเจ้า ว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงบอกได้ว่า การเล่าเรียนในบ้านเมืองเรา
นี้จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุตสาหกิจจัดให้เจริญขึ้นให้จงได้”

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรออกุศลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก พระราชโอรสในรัชกาลที่ ๕ ทรงยึดมั่นว่า

ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตัว	เป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์	เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ยศ และเกียรติยศ	จะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพ	ไว้ให้บริสุทธิ์

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลมหาราช พระราชโอรสของสมเด็จพระบรมราชชนก ทรงมีน้ำ
พระราชหฤทัยทรงตรัสว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์แก่มหาชนชาวสยาม” ทั้งทรงตั้งสัตยา
ธิฐานว่า “จะปกครองราชอาณาจักร โดยทศพิธราชธรรมจริยธรรม”

ขอถวายพระพรขอพระองค์จงทรงพระเจริญยิ่งยืนนานเทอญฯ

ด้วยเหตุดังประมวลมากล่าวนี้ **มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ฯ** ได้เดินตามเบื้องพระยุคลบาทอย่างเคร่งครัด เพราะเหตุนี้การที่ได้รับเกียรติครั้งนี้ จึงมิได้เป็นของส่วนตนแต่เป็นของมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์อันมหาชนเป็นผู้อุปถัมภ์ค้ำชูให้มูลนิธิแห่งนี้ดำเนินสืบต่อเนื่องกันมาตราบเท่าทุกวันนี้ ด้วยเหตุนี้สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ถวายเกียรติยกย่องข้าพเจ้า ถึง **มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ฯ** ก็เท่ากับยกย่องผู้อุปถัมภ์มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ในพระอุปถัมภ์ ฯ เสมอด้วยข้าพเจ้าทุกประการ

พระครูวิศาลสรกิจ

วัดสุทธาราม

คำกราบบังคมทูล

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมารฯ

สคูติเกียรติคุณพระครูวิศาลสรกิจ

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่บัณฑิตสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

๒๒ มีนาคม ๒๕๓๙

“ในวโรกาสอันเป็นอุดมมงคลฤกษ์นี้ ข้าพระพุทธเจ้าขอพระราชทานพระราชวโรกาสกราบบังคมทูลพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม พระราชทานปริญญาบัตรกิตติมศักดิ์แก่ผู้ทรงคุณวุฒิ กับขอพระราชทาน พระราชวโรกาสกล่าวคำสคูติเกียรติคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่คณะกรรมการสภาประจำสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ประสาทปริญญาบัตรกิตติมศักดิ์ โดยสังเขปดังนี้

ลำดับที่หนึ่ง **พระครูวิศาลสรกิจ** เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร เป็นพระภิกษุผู้ทำคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาและทำคุณประโยชน์แก่สังคม ดังจะเห็นได้จากการประพันธ์หนังสือเพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา การบรรยายธรรมะสำหรับเยาวชน ส่วนด้านสาธารณสุขนั้น มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง กล่าวคือเปลี่ยนแปลงฌาปนสถานจากการใช้ฟืนเป็นน้ำมัน เพื่อแก้ปัญหามลพิษ วางกฎระเบียบการฌาปนกิจศพที่เสียชีวิตด้วยโรคติดต่อร้ายแรง ผลิตน้ำดื่มสะอาดบริจาคมแก่ประชาชน เปิดบริการรักษาพยาบาลแก่ประชาชน นอกจากนี้ยังบริจาคโลหิตและจัดหาโลหิตให้แก่สภากาชาดไทยทุก ๓ เดือน นับได้ว่าเป็นพระภิกษุที่เล็งเห็นความสำคัญของการสาธารณสุข ควรแก่การยกย่องเป็นอย่างยิ่ง คณะกรรมการสภาประจำสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา เห็นสมควรถวายปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ โปรแกรมวิชาสุศึกษา เพื่อเป็นเกียรติประวัติสืบไป”...

(สำเนา)

พระราชดำรัส

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันราชภัฏ

ณ อาคารใหม่ สวนอัมพร

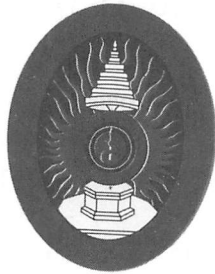
วันศุกร์ที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๓๙

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ข้าพเจ้าปฏิบัติพระราชกรณียกิจแทนพระองค์ ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของสถาบันราชภัฏอีกวาระหนึ่ง. ขอแสดงความชื่นชมกับผู้ทรงคุณวุฒิและบัณฑิตทุกคนที่ได้รับเกียรติและความสำเร็จ.

บัณฑิตนอกจากจะต้องมีความรู้ในหลักวิชาอย่างหนักแน่นและมีความคิดความสามารถที่จะนำหลักวิชาไปปรับใช้ให้เป็นประโยชน์แล้ว ยังจะต้องประกอบพร้อมด้วยคุณสมบัติอื่นๆ มีความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร เป็นต้น จึงจะช่วยให้ปฏิบัติหน้าที่การงานได้สำเร็จ เป็นประโยชน์แก่ตนแก่ชาติบ้านเมืองอย่างแท้จริง.

ในพระปรมาภิไธยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ขออวยพรให้ทุกคนมีความสุขสวัสดิ์ มีความเจริญก้าวหน้าในชีวิตและหน้าที่การงานจงทุกประการ.

สภานับราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

โดยอนุมัติของสภาประจำสภานับ ให้ปริญญาบัตรฉบับนี้ไว้แก่

พระครูวิสาสสรกิจ

เพื่อแสดงว่าเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมควรแก่ปริญญา

วิทยาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์

มีศักดิ์และสิทธิแห่งปริญญานี้ทุกประการ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๔ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙

นายกสภา

อธิการบดี

ภาพวาดจากรูปในวโรกาส
รับพระราชทานเสมาธรรมจักร ณ ท้องสนามหลวง
จาก
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เมื่อปีพุทธศักราช ๒๕๓๖

ประวัติ

พระครูวิสาลสรกิจ

เดิมชื่อ คณัย นามสกุล ศิลปี ฉายา อคฺคภทฺโท อายุ ๔๒ พรรษา ๒๒

เกิด ณ ที่บ้านข้างวัดสุทธาราม โดยมารดาเป็นคนชาติภูมิเกิดข้างวัดสุทธาราม

เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕ โรงเรียนวัดเศวตฉัตร

ศึกษาทางธรรม นกธรรมเอก อภิธรรมบัณฑิต วัดระฆังโฆสิตาราม (๒๕๒๖)

บรรพชาเมื่ออายุ ๑๘ ปี ถีพอระอุปัชฌาย์ใน สมเด็จพระสังฆราช (ปุ่น ปุณฺณสิริมหาเถร)

วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๐๗ อายุครบ ๒๐ ปี อุปสมบท ถีพอระอุปัชฌาย์ใน พระธรรมเจดีย์ (กี มารชิโน)
วัดทองนพคุณ ณ พัทธสีมาวัดสุทธาราม

พระครูสุทธาภรณ์ พระกรรมวาจาจารย์ พระครูสุทธาลังการ พระอนุสาวนาจารย์

วันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๒๕ เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม สำนักวัดสุทธาราม

วันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๒๗ เป็นครูสอนพระอภิธรรม สำนักวัดระฆังฯ

วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๓๐ เป็นพระกรรมวาจาจารย์

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐ เป็นพระครูฐานานุกรมที่ “พระครูปลัด” ในพระราชอาณาเขต

วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๓ เป็นพระครูฐานานุกรมที่ “พระครูวินัยธร” ในพระเทพวรมหาพรหม พระราชาคณะ
ชั้นเทพ รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร

วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๖ เป็นพระครูฐานานุกรมที่ “พระครูวิสาลสรกิจ”

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๓๖ เป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๓๗ เป็นผู้รักษาการเจ้าอาวาส

วันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๓๘ เป็นเจ้าอาวาส

ปี ๒๕๒๕-ปัจจุบัน เป็นประธานมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ในพระอุปถัมภ์ของ สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ
เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี

พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าโสมสวลี พระวรราชาทินัดดามาตุ
โปรดประทานให้เข้าเฝ้า ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน
เมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๓๘

ขอขอบพระคุณในบุญคุณที่ได้ช่วยประคบประอม สรรเสริญ ๑๐:๔๗:๒๕/๑๐:๑๗:๒๕
ณ วันที่ ๑๐:๑๗:๒๕/๑๐:๑๗:๒๕

อนุทิน ศรีรัตนโกสินทร์

๑๑ ๑๑ ๒๕๖๕

หมายเหตุ คำขวัญของท่าน หม่อมราชวงศ์อดุลยศักดิ์ กิติยกร องคมนตรี อวยพรเนื่องในวันเปิดป้าย
มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ วัดสุทธาวาม

เนื่องในโอกาสที่ดิฉันได้พบ นายนิรุฒ สุจริตกุล และ นายสุวิทย์ ใจดี ณ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓
ดิฉันขอแสดงความชื่นชมและขอบคุณที่นายสุวิทย์ใจดีได้เป็นประธาน
ในการประชุมสภาอัครปักษีธรรม.

(นายสุวิทย์ใจดี (ประธานสภา))
๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๓

อุปมาพรต ในภ
วงเป็นอันดงามไม่ประมาณ
คต. พระคุณพระ
๒๖ สิงหาคม ๒๕๓๙

น้ำใจ

พระพุทธองค์ตรัสสอนเรื่องความมีน้ำใจของพระสงฆ์สาวก ต่อคนโดยทั่วไป ไว้โดยประการต่างๆ เช่น
ตรัสในท่ามกลางพระสงฆ์องค์อรหันต์ ๖๐ องค์ โดยใจความว่า “ให้พากันจาริกไป เพื่อประโยชน์, เพื่อความ
เกื้อกูล, และเพื่อความสุข แก่มหาชน”

พระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม ประธานมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ดำเนินตามพระบรมพุทโธ
วาท และตามจริยาปฏิบัติของพระอรหันต์เจ้า ดังที่ปรากฏ จึงนำสรรเสริญ ยกย่อง อย่างยิ่ง
ขอสรรเสริญ ยกย่อง ไว้ในที่นี้ด้วย

สมเด็จพระพุทธมหาราช
(สมเด็จพระพุฒาจารย์)
วัดสระเกศ

สารานุกรม

พระครูวิศาลสรกิจ (คณฺย อคฺคภทฺโท) เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กทม. เป็นผู้มีการศึกษา พระปริยัติธรรมพอสมควร สอบนักธรรมชั้นเอกได้ สอบอภิธรรมบัณฑิตได้ในสำนักวัดระฆังโฆสิตาราม นับว่ามีความรู้พอรักษาตนได้สำหรับพระสงฆ์ทั่วไป

แต่ที่นำอนุโมทนาเป็นพิเศษนั้นคือ พระครูวิศาลสรกิจมีความตั้งใจ มีความสนใจ มีความจริงใจ และลงมือกระทำงานศึกษาสงเคราะห์ สังคมสงเคราะห์ และสาธารณะสงเคราะห์อย่างจริงจัง ปรากฏผลงานเป็นรูปธรรม ทั้งในวัดสุทธารามซึ่งเป็นที่อยู่ และแห่งอื่นทั้งใกล้ทั้งไกล ตลอดถึงในต่างจังหวัดหลายแห่ง ที่ชัดเจนมากคือด้านสังคมสงเคราะห์ โดยจัดตั้งมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ เพื่อบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชน จัดตั้งคลินิกศรีรัตนโกสินทร์ ประชาชนมารักษาโรคได้โดยไม่ต้องมีเงิน ช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ประชาชนทั่วไปเมื่อประสบภัยพิบัติหรือภัยทางธรรมชาติ ผลิตน้ำดื่มบริสุทธิ์แจกนักเรียนวัดสุทธารามและหน่วยงานที่ขออุปถัมภ์มา จัดตั้งโครงการอาหารกลางวันแก่เด็กยากจน จัดตั้งกองทุนการศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ให้แก่นักเรียนโรงเรียนวัดสุทธาราม จัดหาที่พักอาศัยให้นักศึกษาต่างจังหวัดที่มีฐานะยากจน ไม่สะดวกเกี่ยวกับที่พักใน กทม. โดยผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดเป็นผู้คัดเลือก มีนักศึกษาหลายสถาบันการศึกษาที่ได้รับการอุปถัมภ์อยู่ในขณะนี้ ฯลฯ

ในสังฆมณฑลนี้ ถ้าจะมีพระสงฆ์ที่สนใจและตั้งใจทำงานประเภทศึกษาสงเคราะห์ สังคมสงเคราะห์ สาธารณะสงเคราะห์ อย่างที่พระครูวิศาลสรกิจกระทำอยู่ ก็จะเป็นศักดิ์ศรีแก่คณะสงฆ์และพระศาสนายิ่งขึ้น ทั้งจักเป็นการสร้างสรรค์ความเจริญแก่ประเทศชาติ และพระศาสนาโดยรวม

ขอให้พระครูวิศาลสรกิจ มีกุศลจิตตั้งใจทำงานสงเคราะห์ที่ทำอยู่นี้ให้ขยายแผ่ไพศาลเจริญอกงามโดยยิ่งเทอญ.

วัดชนะสงคราม

คำนิยม

แต่

พระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม

ตามที่คณะกรรมการสภาประจำสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ ให้ถวายปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ โปรแกรมวิชาสุขศึกษา แต่พระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔ แล้วนั้น

จากประวัติและผลงานของพระครูวิศาลสรกิจ ซึ่งมีผู้นำเสนอเพื่อให้สภาประจำสถาบันได้พิจารณานั้น ท่านเป็นพระที่มีความรู้ความสามารถทั้งในด้านการศึกษาด้านการปกครอง ด้านวิทยาศาสตร์ และการสาธารณสุข ท่านเป็นภิกษุที่ดำรงตนอยู่ในพระธรรมวินัยอย่างเคร่งครัดและมีส่วนช่วยเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นอย่างดี ท่านได้ใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ทั้งในเขตชุมชนที่วัดสุทธารามตั้งอยู่ และต่างจังหวัด จนผลงานของท่านได้รับการสนับสนุนจากบุคคลทั่วไป อาทิ “การจัดตั้งมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์” ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อการศึกษา การฝึกอาชีพ การต่อต้านยาเสพติด และบำบัดทุกข์ บำรุงสุข เปิดคลินิกรักษาพยาบาลแก่ประชาชนในท้องที่โดยไม่คิดมูลค่า ทั้งนี้ทุนทรัพย์ที่ใช้ดำเนินการนี้ได้รับบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาทั้งสิ้น จึงเห็นได้ว่าท่านมีความจริงใจในการทำงานให้แก่สังคม จนได้รับความไว้วางใจให้ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดสุทธาราม ตั้งแต่อายุเพียง ๔๐ ปีเศษ ซึ่งท่านได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น จากประวัติและผลงานของท่านโดยสรุปดังกล่าว สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงได้เห็นสมควรเสนอขออนุมัติให้ปริญญาบัณฑิตศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิทยาศาสตร์ โปรแกรมวิชาสุขศึกษา ให้แก่ท่านในปีการศึกษา ๒๕๓๔ นี้ด้วย ซึ่งท่านเป็นผู้มีความเหมาะสมและคู่ควรแก่ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิตเป็นอย่างยิ่ง

กระผมในฐานะนายกสภาประจำสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ขอแสดงความยินดีและขอน้อมจิตอธิษฐานให้คุณพระศรีรัตนตรัย และอำนาจแห่งคุณความดีของท่านได้คลบบันดาลให้ท่านเจริญด้วยจตุรพิธพรชัย มีสุขภาพพลั่งกายและพลั่งใจเข้มแข็ง เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาพระพุทธศาสนา และช่วยเหลือสังคมผู้ด้อยโอกาสให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

(ดร.สุภชัย พานิชภักดิ์)

นายกสภาประจำสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

มุกิตา - สักการะ พระครูวิศาลสรกิจ

ท่านพระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม แขวงบางลำภูล่าง เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร นับเป็นพระสงฆ์ผู้มีความรู้ความสามารถ และมีคุณธรรมสูงส่งตลอดจนเป็นพระนักพัฒนาผู้สามารถ ผลงานของท่านเกิดจากเมตตาธรรมที่ท่านมีต่อประชาชน ท่านได้พัฒนาความรู้ความสามารถและเสียสละอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา จนได้รับแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสในขณะที่มีอายุน้อย ได้ช่วยอบรมสั่งสอนทั้งพระสงฆ์สามเณร เด็ก เยาวชน ตลอดจนประชาชนทั่วไปอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

ในทางด้านการศึกษา การสาธารณสุข และการพัฒนาชีวิตและสังคม ท่านได้เล็งเห็นการณ์ไกลโดยได้ดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับการสร้างสถานศึกษาใหม่ การพัฒนาสถานศึกษาเก่า ทั้งนี้ท่านได้สนับสนุนการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา นอกจากนี้ยังได้จัดตั้งมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ตลอดจนการจัดตั้งโครงการบริการอาหารกลางวันแก่นักเรียน

สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้รับความกรุณาจากท่านในด้านจัดหาทุนและที่พักให้นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และที่สำคัญท่านได้อนุเคราะห์สนับสนุนการจัดตั้งกองทุน ๑๐๐ ปี สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ในโอกาสวาระครบ ๑๐๐ ปี ของสถาบัน ในปี ๒๕๓๙ นี้ โดยมอบวัตถุมงคลเพื่อตอบแทนแก่ผู้บริจาคเงินจัดตั้งกองทุน ซึ่งทำให้สถาบันประสบความสำเร็จในการดำเนินการจัดตั้งกองทุนนี้

ด้วยความรู้ความสามารถตลอดจนผลงาน ทั้งทางด้านพระพุทธศาสนาตลอดจนการศึกษาและวิทยาศาสตร์ สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จึงเห็นสมควรเสนอขอพระราชทานปริญญาดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ โปรแกรมวิชาสุศึกษา แต่ท่านพระครูวิศาลสรกิจเพื่อเป็นเกียรติประวัติและเพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรม สมควรได้รับการยกย่องให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนทั่วไป

ในโอกาสนี้กระผมขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย จงช่วยคลบบันดาลให้ท่านมีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง เพื่อยังประโยชน์สุขให้แก่บุคคลผู้ด้อยโอกาส และเป็นกำลังสำคัญในการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาสืบไป.

(รองศาสตราจารย์สันต์ ธรรมบำรุง)

อธิการบดีสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

คำนิยม

ผมมีบุญและโชคที่ได้มีโอกาสรู้จักกับท่านพระครูวิศาลสกรกิจ ซึ่งมีนามเดิมว่า **ดนนัย ศิลป์** เจ้าอาวาส วัดสุทธาราม เมื่อประมาณปี พ.ศ.๒๕๐๔ ในสมัยที่ท่านยังอยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กกลาง ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง (ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็นศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง) ได้สังเกตเห็นว่าท่าน เป็นเยาวชนที่มีบุคลิกลักษณะที่ดั่งาม ฉลาดและหลักแหลม อยู่ในระเบียบวินัย และมีความปรีชาสามารถในการศึกษาเล่าเรียน และการฝึกอาชีพ และตั้งใจรับการอบรมทางด้านศิลปกรรมและจิตใจเป็นอย่างยิ่ง จึงเชื่อว่า ท่านจะเป็นพลเมืองที่ดีต่อไปในอนาคต

ต่อมา เมื่อท่านได้บรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๔ ปี ท่านก็ได้กรุณามาเยี่ยมเยียนผมเสมอ จนกระทั่ง ท่านอายุ ๒๐ ปี ได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ซึ่งท่านก็ได้มีความคิดริเริ่มในการสร้างสรรค์ เริ่มจากการศึกษา และประพฤติปฏิบัติธรรมะและในการเผยแผ่ทูลบำรุงพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย โดยการเทศนาสั่งสอนหลักธรรมะของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และรับนิมนต์เป็นวิทยากรบรรยายในเรื่อง ที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาตามสถาบันการศึกษาต่างๆ เป็นจำนวนมาก ท่านเป็นผู้ทรงศีล และนักวิชาการ และนักสังคมสงเคราะห์ที่เสียสละอุทิศชีวิตเพื่องานสาธารณกุศลมาโดยตลอด โดยเฉพาะคลินิกมูลนิธิ ศรีรัตนโกสินทร์ที่ให้การเยียวยารักษาพยาบาลแก่ผู้ด้อยโอกาสและประชาชนทั่วไปที่เจ็บไข้ได้ป่วยโดยไม่คิดมูลค่า โดยให้บริการชุมชนอย่างเต็มความสามารถและทั่วถึงกัน ซึ่งนับเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่น ย่านสำเหร่ เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร เป็นอย่างยิ่ง

การที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้พิจารณาเห็นสมควรให้ปริญญาบัตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต กิตติมศักดิ์ (สุขศึกษา) เพื่อประกาศยกย่องและเผยแพร่คุณธรรมความดีของท่านพระครูวิศาลสกรกิจ (ดนนัย ศิลป์) เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม นั้น จึงเป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนาเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะได้เป็นแบบอย่างและเป็นตัวอย่าง แก่ประชาชนคนไทยสืบต่อไป ผมคนหนึ่งที่ยอแสดงความยินดีและชื่นชมในผลงานของท่านที่เป็นคุณประโยชน์ ต่อประชาชน สังคมและประเทศชาติ ตลอดไปชั่วกาลนาน

(ศาสตราจารย์ประกาศนั อวยชัย)

พระครูวิศาลสรกิจ

ผู้นำวัดมาสู่ชาวบ้าน ดึงชาวบ้านเข้าหาวัด

เมืองไทยเป็นเมืองแห่งบวรพระพุทธศาสนา คนไทยได้อาศัยหลักธรรมของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลักในการดำเนินชีวิตเรื่อยมา โดยมีพระสงฆ์เป็นธรรมทายาทสืบทอดพระศาสนาให้สามารถดำรงคงอยู่เป็นหลักบ้านหลักเมืองมาตลอดจนปัจจุบันสมัย

นับเป็นโชคคิของชาวลองสานและธนบุรีที่ได้มีพระสงฆ์ที่แท้จริงเป็นตัวแทนของพระพุทธศาสนาให้เราได้อาศัยเป็นที่พึ่งพิงทางจิตใจเรื่อยมา เช่น พระธรรมเจดีย์ (กี มารชิโน) วัดทองนพคุณ ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นผู้แตกฉานทางปริยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ

มาคราวนี้ ศิษย์ของพระธรรมเจดีย์รูปหนึ่งก็ได้แสดงให้เห็นว่า สามารถเป็นตัวแทนพระพุทธศาสนาได้อย่างน่าศรัทธา คือ พระครูวิศาลสรกิจ (คนัย อัครภทโท) เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร

พระครูวิศาลสรกิจ ได้ผ่านชีวิตในวัยเด็กอย่างโลดโผนจนมองเห็นทุกข์ของสัตว์โลกอย่างลึกซึ้ง และพยายามค้นหาสาเหตุของการเกิดทุกข์ จนกระทั่งเกิดการปฏิบัติเพื่อให้หลุดพ้นจากทุกข์ โดยการบรรพชาเป็นสามเณรเมื่ออายุได้ ๑๘ ปี และได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนาต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันได้ ๒๐ พรรษาแล้ว

พระครูวิศาลสรกิจ หรือ พระอาจารย์คนัย ได้นำหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา มาเชื่อมโยงกับสังคมปัจจุบันอย่างแยบยล ท่านไม่เพียงแต่จะให้การศึกษอบรมพระภิกษุสามเณรให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอย่างถ่องแท้ หากแต่ยังส่งเสริมให้นำหลักธรรมอันเป็นอภิปาฏิหาริย์ไปเผยแผร์แก่ประชาชนทั่วไปโดยประยุกต์ให้เข้ากับสังคมปัจจุบันและสร้างความน่าสนใจโดยใช้เทคนิควิธีการสอนสมัยใหม่ เช่น ภาพประกอบ เป็นต้น นอกจากนี้ ท่านยังได้ผลักดันให้เกิดมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษ การฝึกอาชีพ การต่อต้านยาเสพติด และช่วยเหลือสังคม ซึ่งต่อมาได้ทรงพระกรุณาโปรดรับมูลนิธิฯ ไว้ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี และยังได้รับพระราชทานเสมาธรรมจักร จากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในสาขาองค์กรที่ทำคุณประโยชน์ต่อประเทศชาติ-พระพุทธศาสนา ประจำปี ๒๕๓๖

มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ได้ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้สามารถเรียนต่อจนจบการศึกษาได้ นอกจากนี้ยังได้จัดสร้างหอพักนักศึกษาภายในวัดสุทธาราม เพื่อดึงเยาวชนเข้าหาวัดและช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสให้ได้เรียนต่อ แม้คนทั่วไปจะมองว่าวัดเป็นทางผ่านเพื่อการไต่เต้าไปสู่สถานภาพที่สูงขึ้น แต่ท่านกลับมองเป็นโอกาสที่จะได้อบรมบ่มเพาะเยาวชนให้ตระหนักในศีลในธรรม สามารถออกไปเป็นผู้นำทางจริยธรรมในสังคมภายนอกได้อย่างมั่นคง

พระครูวิศาลสรกิจ ยังสนใจปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เสื่อมโทรมลงทุกวัน ท่านแสดงให้เห็นว่าวิทยาศาสตร์อย่างเดียวที่ปราศจากศีลธรรมกำกับไม่สามารถแก้ไขปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมได้ ท่านยังเห็นด้วยว่า วัดและพระสงฆ์ควรจะเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของชุมชนและสังคม เพื่อที่วัดและพระสงฆ์จะได้ไม่สูญเสียบทบาทผู้นำทางปัญญาของสังคมไป ซึ่งจะทำเช่นนี้ได้ พระสงฆ์จะต้องเรียนรู้ความเป็นไปทางโลกซึ่งรวมวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน โดยใช้หลักปฏิจสุมุบาทเข้าไปจับเข้าไปวิเคราะห์

ผู้ที่มีโอกาสไปเยี่ยมชมวัดสุทธารามจะเห็นเครื่องมือที่แปลกไปจากวัดทั่วไป คือ เครื่องกรองน้ำขนาดใหญ่ทันสมัย สามารถผลิตน้ำดื่มบริสุทธิ์สะอาดได้เป็นจำนวนมาก ท่านพระครูวิศาลสรกิจได้แจกจ่ายน้ำดื่มให้กับประชาชนผู้ด้อยโอกาสโดยไม่คิดมูลค่าเป็นประจำ สำหรับผู้มีฐานะมีอันจะกินอาจจะมองไม่เห็นคุณค่าของน้ำดื่มที่ดูเล็กน้อย แต่สำหรับคนจนผู้ด้อยโอกาสแล้ว น้ำดื่มที่สะอาดบริสุทธิ์ก็กลับกลายเป็นสิ่งจำเป็นที่มีค่าและราคาแพงพอๆ กับน้ำมันที่หาได้ยากยิ่ง โดยเฉพาะในคราวน้ำท่วมใหญ่ฝั่งธนบุรีเมื่อปลายปีที่แล้ว น้ำดื่มบรรจุขวดจากโครงการน้ำใจใส่น้ำท่วมของวัดสุทธารามได้เป็นเสมือนน้ำฝนอันบริสุทธิ์ที่มาหล่อเลี้ยงชีวิตชาวคลองสานและฝั่งธนบุรีทั้งหมดได้ทันกาล ท่านพระครูวิศาลสรกิจได้ใช้น้ำดื่มสะอาดบริสุทธิ์เป็นนิทานอุทาหรณ์เตือนเราให้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาเรื่องน้ำ ซึ่งกำลังกลายเป็นปัญหาสิ่งแวดล้อมสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะปัญหาน้ำท่วม น้ำแล้ง น้ำเน่าเสีย น้ำขาดแคลน แต่การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าหากเราไม่สนใจเข้าไปในกระบวนการแก้ไข หรือไม่นำเอาหลักธรรมทางพุทธศาสนาเข้ามาผนวกกับวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ก็จะเป็นเหมือนคนที่มีสมองแต่ขาดหัวใจขาดวิญญานนั่นเอง

พระครูวิศาลสรกิจ ได้นำความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม มาใช้กับกิจการของวัด เช่น ริเริ่มการสร้างฌาปนสถานที่ใช้ระบบไฟฟ้าเพื่อลดปัญหามลพิษจากกลิ่นควัน และก๊าซต่างๆ ทั้งยังได้สร้างแบบอย่างการจัดการสาธารณสุขชุมชน โดยการจัดทำโครงการ บำบัดทุกข์ บำรุงสุข ประชาอุทัย โดยการจัดหาหน่วยแพทย์เคลื่อนที่มารับรักษาพยาบาลที่มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์เป็นประจำ พร้อมกับจัดตั้งดูยาสามัญประจำบ้านไว้ที่มูลนิธิเพื่อให้ชาวบ้านมาใช้รักษาพยาบาลเบื้องต้น ต่อมาได้ขยายเป็นคลินิกศรีรัตนโกสินทร์เปิดรักษาโรคภัยไข้เจ็บทั่วไปโดยไม่คิดค่ารักษาพยาบาล ทำให้ชาวบ้านชุมชนหลังวัดสุทธารามและบริเวณใกล้เคียงได้มีที่พึ่งพาในยามเจ็บไข้ได้ป่วย ขณะนี้ได้ทราบที่กำลังขยายเป็นโรงพยาบาลขนาด ๔๐ เตียง ซึ่งจะ

ทำให้สามารถให้บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขแก่ชุมชนได้กว้างขวางมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นการสมควรอย่างยิ่งที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาจะได้มอบปริญญาเกิตติมศักดิ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต โปรแกรมวิชาสุศึกษา แต่พระครูวิศาลสรกิจ เพื่อเป็นการยกย่องและเผยแพร่คุณธรรม ความดีของท่านให้เป็นที่ประจักษ์และเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนคนไทยทั่วไป

ถึงแม้ว่าผมจะได้รู้จักได้สัมผัสพระครูวิศาลสรกิจ หรือ พระอาจารย์ด้นย เพียงไม่กี่ปีที่ผ่านมาจนถึงทุกวันนี้ ก็เห็นถึงความตั้งใจจริงและความพยายามที่จะนำพระธรรมคำสั่งสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปเผยแพร่กับประชาชนทั่วไปด้วยภาษาโลกที่เข้าใจง่าย รวมทั้งการสร้างวัดให้เป็นมากกว่าโบสถ์วิหารสำหรับประกอบพิธีกรรม หากแต่เป็นสถานที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขทางกายทางใจของชาวบ้านในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม ในโอกาสที่พระครูวิศาลสรกิจได้รับมอบปริญญาเกิตติมศักดิ์ วิทยาศาสตร์บัณฑิต โปรแกรมวิชาสุศึกษา จากสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยานี้ ผมขออนุโมทนาและร่วมแสดงมุทิตาจิตแด่พระครูวิศาลสรกิจด้วยใจจริง

(พระพงศ์ ถนอมพงษ์พันธ์)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

กรุงเทพมหานครเขต ๘ (ธนบุรี-คลองสาน)

รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

มูทิตาพจน์

กระผมรู้สึกเป็นเกียรติและมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มีส่วนร่วมแสดงมูทิตาจิต ในโอกาสที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ถวายปริญญาบัตรวิทยาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สุขศึกษา) แต่พระครูวิศาลสรกิจ แห่งวัดสุทธาราม ณ วันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๓๙ นี้

ท่านพระครูวิศาลสรกิจได้ประกอบกิจการงานน้อยใหญ่เป็นเอนกประการ ที่เป็นคุณเป็นประโยชน์ต่อสังคมมาโดยตลอด ซึ่งคณะศิษย์และพี่น้องประชาชนได้ประจักษ์ถึงผลงานโดยทั่วไปแล้วนั้น ปริญญาบัตรที่ทางสถาบันฯ ได้ถวายให้ท่านในโอกาสนี้ จึงเป็นเครื่องส่งเสริมคุณงามความดี และเป็นเกียรติยศแห่งการปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ซึ่งพวกเราทุกคนสมควรจะได้ยึดถือเป็นแบบอย่างและร่วมศรัทธาสันับสนุนให้ท่านพระครูวิศาลสรกิจได้ประกอบกิจทั้งหลายทั้งปวงให้สำเร็จลุล่วงตลอดไป

(นายประเสริฐ สมะลาภา)

ปลัดกรุงเทพมหานคร

สารแสดงมุทิตาจิต แต่ พระครูวิศาลสรกิจ

กระผมได้มีโอกาสพบและกราบนมัสการพระเดชพระคุณเจ้าอาวาสวัดสุทธาราม พระครูวิศาลสรกิจ ซึ่งเป็นที่เรียกขานกันทั่วไปอีกชื่อหนึ่งว่า หลวงพี่ตุ้ยมาประมาณ ๑ ปี แม้จะเป็นช่วงเวลาที่ยาวนาน แต่ผลงานในด้านต่างๆ ของพระคุณเจ้าที่กระผมได้รับทราบมานั้นมากมายเหลือเกิน เริ่มตั้งแต่การก่อตั้งและดำเนินงานมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี เพื่อสาธารณประโยชน์ คลินิกศรีรัตนโกสินทร์ซึ่งให้บริการรักษาด้วยแพทย์แผนปัจจุบัน โดยไม่เก็บค่ายาหรือค่ารักษาใดๆ และกำลังจะพัฒนาเป็นโรงพยาบาลขนาด ๔๐ เตียง โครงการผลิตน้ำดื่มถูกสุขอนามัยแจกจ่ายแก่ผู้ขาดแคลนตั้งแต่ช่วงอุทกภัยเมื่อปลายปี ๒๕๓๔ เป็นต้นมา การปรับปรุงณาสถานของวัดสุทธารามให้ทันสมัยเพื่อลดมลภาวะ และโครงการหอพักนักศึกษาซึ่งผู้เข้าพักไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย นอกจากผลงานในด้านวัตถุแล้ว พระคุณเจ้ายังมีผลงานในด้านการพัฒนาคนด้านจิตใจและศีลธรรม โดยพระคุณเจ้าเป็นผู้บรรยายธรรมะในรายการพรหมลิขิตของสถานีวิทยุกระจายเสียงกรุงเทพฯ และที่อื่นๆ อีกหลายแห่ง การที่พระคุณเจ้าสามารถสร้างผลงานเช่นนี้ได้ก็เนื่องจากพระคุณเจ้ามีคุณสมบัติพิเศษหลายอย่างอยู่ในตัว เป็นทั้งนักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา นักบริหาร และนักประชาสัมพันธ์ ซึ่งหาได้ยากยิ่ง

ในวโรกาสที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาถวายปริญญาเกิตติมศักดิ์วิทยาศาสตร์บัณฑิต โปรแกรมวิชาสุขศึกษา แต่พระเดชพระคุณพระครูวิศาลสรกิจ เพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณของพระคุณเจ้าที่มีต่อสังคมไทย และเป็นกำลังใจ เป็นเกียรติแก่พระคุณเจ้านั้น กระผมขอนมัสการมาด้วยความเคารพยิ่งและด้วยมุทิตาจิตจากใจจริง

กระผมขอน้อมอาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยอันเป็นที่เคารพสักการะ อีกทั้งอำนาจแห่งคุณงามความดีที่พระเดชพระคุณพระครูวิศาลสรกิจได้บำเพ็ญตลอดมา โปรดดลบันดาลให้พระคุณเจ้ามีพลานามัยสมบูรณ์เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการผดุงพระพุทธศาสนาและยกระดับจิตใจของประชาชนอันจะส่งผลให้สังคมไทยมีความร่มเย็นเป็นสุขสืบไปตลอดกาลนาน

(พงศ์เทพ เทพกาญจนา)

รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี

พระครูวิศาลสรกิจ ผู้รวมจิตชาวคลองสาน

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๕ ผมได้มาปฏิบัติราชการอยู่ ณ สำนักงานเขตคลองสาน เป็นหัวหน้าฝ่ายเทศกิจ ในตอนนั้นได้มีโอกาสไปกราบและรู้จักกับ ท่านพระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม ขณะนั้นเป็นพระลูกวัด มีชื่อเดิมว่า คณีย ศิลปี ผมมีความรู้สึกที่ท่านเป็นพระภิกษุที่แปลกกว่าพระรูปอื่นๆ ท่านเป็นพระหนุ่มที่มีความฉลาดหลักแหลม กระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นเด็ดเดี่ยวและมีความอุตสาหะวิริยะสูง การวางตนมีลักษณะเรียบง่าย ไม่มีพิธีรีตองในการเข้าพบ พูดจากับลูกศิษย์หรือญาติโยมใช้ภาษาต่างๆ พูดแบบตรงไปตรงมา มีความจริงใจ

นับตั้งแต่ผมได้รู้จักท่านพระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม ก็ได้ทราบข่าวชื่อเสียง การประพฤติ การปฏิบัติธรรม เพื่อทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา รวมทั้งการบำเพ็ญกิจกรรมเพื่อสาธารณประโยชน์ โดยเฉพาะมุ่งช่วยสงเคราะห์คนยากจนมาตลอด อาทิเช่น เป็นครูสอนพระปริยัติธรรม เป็นวิทยากรและผู้บรรยายธรรมะ ให้แก่เด็ก เยาวชนและคนทั่วไป เป็นผู้ก่อตั้งคลินิกศรัทธาโกสินทร์ รักษาพยาบาลฟรี ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนและนักศึกษาที่ขยันเรียนแต่ยากจน และการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์อื่นๆ อีกมากมาย ส่งผลให้ท่านพระครูวิศาลสรกิจ ได้รับความเคารพศรัทธาจากบุคคลทั่วไป ในที่สุดเมื่อเดือนเมษายน ๒๕๓๔ ท่านก็ได้รับการแต่งตั้งเป็นเจ้าอาวาสวัดสุทธาราม ด้วยอายุเพียง ๔๐ ปี

เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.๒๕๓๔ ผมได้มาทำงานที่สำนักงานเขตคลองสานอีกครั้งในตำแหน่งผู้อำนวยการเขต จึงได้ไปกราบและขอคำแนะนำในการปฏิบัติงาน ปรากฏว่างานใหญ่ๆ หลายงาน เช่น การจัดพิธีถวายดอกไม้จันทน์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อวันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๓๔ การจัดงานกาญจนาภิเษก ๕๐ ปี วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๓๔ และการจัดงานอื่นๆ อีกหลายงาน ท่านได้ให้ความเมตตาอนุเคราะห์ช่วยเหลือจัดหาและแนะนำ จนทำให้งานสำคัญดังกล่าวสำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อย

ในโอกาสที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้พิจารณาถวายปริญญาบัตรวิทยาศาสตรบัณฑิต กิตติมศักดิ์ (สุขศึกษา) แต่ท่านพระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม เพื่อเป็นการประกาศยกย่องและเผยแพร่คุณธรรมความดีของท่าน นับเป็นสิ่งน่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง ผมในนามคณะข้าราชการและประชาชนของเขตคลองสาน รู้สึกภาคภูมิใจและชื่นชมในเกียรติประวัติที่ท่านได้รับในครั้งนี้ และขอแสดงมุทิตาในผลงานของท่านอันถือเป็นคุณประโยชน์ต่อศาสนาและประชาชนตลอดไป

(นายปรีชา สุขสนเทศ)

ผู้อำนวยการเขตคลองสาน

๑๔ ปีที่เห็นท่าน...มา

ข้าพเจ้าได้รู้จัก หลวงพีคณีย์ ศิลป์ หรือ ท่านพระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธธรรมในปัจจุบันนี้ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ข้าพเจ้ารับราชการอยู่ที่ ที่ว่าการเขตคลองสาน (ปัจจุบันคือสำนักงานเขตคลองสาน) ทั้งนี้ เนื่องมาจากช่วงระยะเวลาดังกล่าวหลวงพีคณีย์ ซึ่งในขณะนั้นอายุประมาณ ๒๗-๒๘ ปี ได้ไปติดต่อกับเขตคลองสานเพื่อดำเนินการขอจดทะเบียนจัดตั้ง มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ด้วยลักษณะที่แคล่วคล่องว่องไว พุดเก่ง อธิษาศัยดี ประกอบกับวัยที่ใกล้เคียงกัน ทำให้ข้าพเจ้าสนิทสนมคุ้นเคยกับท่านตั้งแต่ตอนนั้นเป็นต้นมา ข้าพเจ้าจำได้ว่าได้เคยถามท่านในครั้งนั้นว่า “หลวงพีคณีย์หรือ” ซึ่งหมายถึงการที่จะดำเนินการจัดตั้งมูลนิธิและการบริหารงานของมูลนิธิ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อกิจการสาธารณประโยชน์หลายประการ ให้มีความเจริญก้าวหน้า ซึ่งท่านก็ได้ตอบข้าพเจ้าในทันทีว่า “ต้องไหวซีพี่รังสรรค์” สาเหตุที่ข้าพเจ้าถามออกไปเช่นนั้นก็เพราะเห็นว่า การที่จะดำเนินการจัดตั้งมูลนิธิและการบริหารงานมูลนิธิมิใช่เรื่องง่ายๆ เลย ต้องอาศัยปัจจัยหลายๆ อย่างในการดำเนินการไม่ว่าจะเป็นทรัพย์สินเงินทอง ตลอดจนเจ้าหน้าที่ทั้งหลายทั้งปวง และในขณะนั้นการจัดตั้งมูลนิธิจะมีเงินทุนอย่างน้อย ๑๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งเป็นจำนวนไม่น้อยเลยในยุคนั้น ประกอบกับตัวหลวงพีคณีย์ก็น้อยและเป็นเพียงพระลูกวัดธรรมดาองค์หนึ่งเท่านั้น จึงเป็นการยากที่จะดำเนินการดังกล่าวข้างต้นให้สำเร็จลุล่วงไป อย่างไรก็ตามท่านก็สามารถดำเนินการจดทะเบียนจัดตั้งมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ได้สำเร็จเพื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๒๕

จากวันนั้นจนถึงขณะนี้เป็นเวลา ๑๔ ปีเศษแล้ว หลวงพีคณีย์ได้บริหารงานในกิจการของมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ให้มีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ นอกจากนั้นแล้วท่านยังได้ประกอบกิจกรรมในด้านส่งเสริมพระพุทธศาสนา และกิจกรรมช่วยเหลือสังคมและชุมชนที่เป็นประโยชน์อีกมากมายหลายประการ นับเป็นตัวอย่างที่ดีแก่คนทั้งหลายในเรื่องของความมานะพยายาม ต่อสู้กับอุปสรรคทั้งหลายทั้งปวงจนประสบความสำเร็จขึ้นมา ชีวิตและการทำงานของท่านสามารถพิสูจน์ภาชิตที่ว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” และ “ค่าของคนอยู่ที่ผลของงาน” ได้เป็นอย่างดี

ในโอกาสที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้ถวายปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่ท่าน เพื่อเป็นการยกย่องและเผยแพร่คุณความดีในฐานะที่ท่านเป็นผู้ทำคุณประโยชน์แก่พุทธศาสนาและสังคม นับเป็นสิ่งที่น่าอนุโมทนาอย่างยิ่ง ข้าพเจ้าขอแสดงความชื่นชมยินดีและขอให้กุศลเจตนาของท่านที่ได้ประกอบสรรพกิจสาธารณประโยชน์ทั้งหลายไว้นั้น จงคลบบันดาลให้ท่านมีกำลังกาย กำลังใจ ที่เข้มแข็ง เป็นพุทธบุตรจำเริญตามพระพุทธรองค์ ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาและสังคมให้เจริญยั่งยืนสืบไปชั่วกาลนาน

(นายรังสรรค์ วิศรตรีตน)

ผู้อำนวยการกองงานผู้ตรวจราชการกรุงเทพมหานคร

สำนักงานปลัดกรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร

๑๗ มิถุนายน ๒๕๓๘

มูทิตาสักการะ

เมื่อปี พ.ศ.๒๕๒๘ หลังจากจบโรงเรียนนายร้อยตำรวจ กระผมได้รับการแต่งตั้งให้ไปดำรงตำแหน่งเป็นรองสารวัตรสืบสวนสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลสำเพ็ง จึงได้มีโอกาสพบกับพระดณัย ศิลปี (พระครูวิสาธสรกิจ) แห่งวัดสุทธาราม และทราบว่าพระคุณท่านมีจิตใจมุ่งมั่นที่จะสืบทอดพระพุทธศาสนาช่วยเหลือและพัฒนาสังคม โดยนำเอานวัตกรรมใหม่ๆ มาใช้ช่วยเหลือชุมชนรอบๆ วัดสุทธาราม ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชุมชนผู้ยากไร้ด้วยโอกาสในสังคม ทำให้กระผมเกิดจิตศรัทธาในปณิธานความมุ่งมั่นของพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง และปวารณาตนเป็นศิษย์พระคุณท่านแต่นั้นมา

เวลาผ่านไปกว่าสิบปี พระคุณท่านได้บำเพ็ญสาธารณประโยชน์มากมาย อาทิเช่น การดำเนินงานของมูลนิธิศรัทธาโกสินทร์ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือและพัฒนาสังคมเป็นสำคัญ การสร้างคลินิกชุมชนวัดสุทธาราม เพื่อเป็นคลินิกเปิดรักษาแก่ประชาชนทุกเพศทุกวัย โดยไม่ต้องเสียค่าบริการรักษาใดๆ การผลิตและแจกจ่ายน้ำดื่มมูลนิธิศรัทธาโกสินทร์ แก่ประชาชนที่เดือดร้อนจากการขาดแคลนน้ำดื่มโดยไม่คิดมูลค่า และพระคุณท่านยังเป็นครูปริยัติธรรมสอนอภิธรรม ทั้งที่วัดสุทธาราม และเป็นผู้บรรยายธรรมในรายการ “พรหมลิขิต” ของสถานีวิทยุกระจายเสียงกรุงเทพมหานคร เป็นต้น

กิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวข้างต้นพอสังเขปนั้น ล้วนเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่สาธารณชนในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งจำเป็นที่พระคุณท่านจะต้องใช้สติปัญญา ความรู้ความสามารถทำให้ปรากฏผลงานเป็นรูปธรรมได้ พระคุณท่านจึงเป็นผู้สมควรได้รับเกียรติคุณสรรเสริญจากศิษย์และประชาชนทั่วไปเป็นอย่างยิ่ง

พันตำรวจตรี

(ปรีชา สหายา)

สารวัตรสถานีตำรวจภูธรตำบลปากน้ำประแสร์

อำเภอแกลง จังหวัดระยอง

พระผู้ไม่มี...

วัดกับโรงเรียนนั้น เป็นคู่อุปถัมภ์กันมาตั้งแต่โบราณกาล เพราะว่าการศึกษาของไทยแต่ก่อนนั้นเริ่มจากวังแล้ววิวัฒนาการมาสู่วัด โดยมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้จัดการเรียนการสอน ต่อมาการศึกษาได้เจริญขึ้น การเรียนการสอนก็เข้ามาสู่ในรูปแบบของโรงเรียน มีครูอาจารย์มาเป็นผู้จัดการเรียนการสอน พระสงฆ์เป็นคู่อุปถัมภ์ค้ำจุน โดยใช้สถานที่ของวัดจัดตั้งโรงเรียน หรือบางทีก็เรียกว่าโรงเรียนวัด

โรงเรียนวัดสุทธารามก็เป็นเช่นนั้น ได้รับความอุปถัมภ์จากวัดมาด้วยดีโดยตลอดทุกยุคทุกสมัย

พระครูวิศาลสริกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม เจ้าอาวาสรูปปัจจุบันเป็นพระหนุ่ม เป็นพระนักพัฒนา เป็นพระรุ่นใหม่ มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกล มองเห็นว่า การศึกษาเท่านั้นที่จะพัฒนาคนได้ จึงได้มุ่งส่งเสริมด้านการศึกษา พระคุณท่านได้ให้ทุนแก่นิสิตนักศึกษา ทั้งในระดับปริญญา อนุปริญญา มัธยมศึกษาและประถมศึกษา มาเป็นจำนวนมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนวัดสุทธาราม ซึ่งเป็นโรงเรียนตั้งอยู่ในวัดของท่าน เป็นเสมือนหนึ่งว่าเป็นส่วนหนึ่งของวัด จึงให้การสนับสนุนอุปถัมภ์ค้ำชูมาเป็นอย่างดี ขาดเหลืออะไร ต้องการสิ่งใด ท่านจะสนองให้ทุกอย่าง ทั้งในด้านวัตถุและกำลังใจ

เด็กไม่มีคู้น้ำเย็นดื่ม ท่านหาให้
ไม่มีครูสอนดนตรีไทย ท่านหาให้
หนังสืออ่านในห้องสมุดน้อยไป ท่านหาให้

เวลาใดที่โรงเรียนมีกิจกรรมเกี่ยวกับศาสนา ประเพณี ไปเรียนให้ท่านทราบ ท่านสละเวลามาให้กับโรงเรียนทันที

นอกจาก โรงเรียนแล้ว แม้หน่วยงานอื่นๆ ไต จะเป็นวัดก็ดี หน่วยราชการก็ดี องค์กรใดก็ดี มาขอความร่วมมือ ท่านจะยินดีและเต็มใจให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่เสมอไป ไม่เคยจะได้ยิน คำว่า “ไม่มี” “ไม่ไป” “ไม่ได้” จากปากของพระคุณท่านเลย พระคุณท่านจึงเป็นผู้เปี่ยมด้วยทานธรรม คุณธรรม และเมตตาธรรม เป็นอย่างยิ่ง

ในโอกาสชิตกาลนี้ คณะครูนักเรียนโรงเรียนวัดสุทธาราม ขอแสดงมุทิตาจิตยินดีในโอกาสนี้ด้วย

คณะครูและนักเรียนโรงเรียนวัดสุทธาราม

มุกิตาพจน์

ข้าพเจ้าได้รู้จักหลวงพี่คนัย ศิลป์ หรือท่านพระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม ในปัจจุบันนี้ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๗ ข้าพเจ้าได้เข้ามารับใช้พระคุณเจ้า (ในนาม บริษัท สยามทรัพย์เข้มเจาะ จำกัด) โดยมารับ เหมาะเจาะเสาเข็มเพื่อเป็นฐานรากอาคารมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ เป็นงานชิ้นแรกที่เข้ามาดำเนินการและติดต่อ พระคุณเจ้า ขณะนั้นพระคุณเจ้ามีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาส “ที่แรกตกใจ” ตกใจในที่นี่หมายความว่า นึกไม่ถึงว่าหลวงพี่รูปนี้จะเป็นผู้ดูแลและบริหารงานของมูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ ทั้งที่มีอายุไม่มาก (อายุประมาณ ๓๕ ถึง ๔๐ ปี) พระคุณเจ้าเจรจาเอง, ตกลงเอง, คิดเอง และดำเนินการเองทุกอย่างที่จะทำให้มูลนิธิ ศรีรัตนโกสินทร์นี้เป็นมูลนิธิฯ ของประชาชน เพื่อกิจการช่วยเหลือสาธารณประโยชน์จริงๆ ข้าพเจ้าได้สนทนากับพระคุณเจ้าอยู่เป็นนิจ ทำให้ข้าพเจ้าได้รับความรู้จากพระคุณเจ้ามากมาย ทั้งทางธรรมและทางโลก ในที่สุด ข้าพเจ้าจึงได้อุปสมบทเป็นพระภิกษุ ณ วัดสุทธารามแห่งนี้ ระยะเวลาหนึ่ง (๑๓ วัน) นำความซาบซึ้งและความยินดีอย่างยิ่งมาสู่ครอบครัวและหมู่คณะของข้าพเจ้า และแทบจะแยกไม่ออกเลยว่า บัดนี้คงเป็นลูกศิษย์ และโยมอุปัฏฐากของวัดสุทธารามเป็นแน่ ความดีและความมีเมตตาของพระคุณเจ้ามีมากมายมิอาจเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นใด

มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์ มีกิจการช่วยเหลือชุมชน และพัฒนาสาธารณประโยชน์ โดยมีได้คิดมูลค่าใดๆ ทั้งสิ้นจากผู้ขอใช้บริการ สิ่งทีกล่าวมานี้จึงมีเหตุผลและสมควรอย่างยิ่งที่สถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ได้พิจารณาถวายปริญญาบัตรวิทยาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สุขศึกษา) ถวายแด่ท่านพระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม ในวันศุกร์ที่ ๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๙ นี้ ประจวบเหมาะแก่ที่สถาบันมีอายุก่อตั้งครบ ๑๐๐ ปี และในโอกาสดีที่เป็นมงคลยิ่ง เนื่องด้วยในปีนี้เป็นปีกาญจนาภิเษก ๕๐ ปี แห่งการครองราชสมบัติของเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดิน (รัชกาลที่ ๙) และทรงเป็นเจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินองค์แรกของโลกด้วย ข้าพเจ้าและหมู่คณะ ขอแสดงความยินดีและชื่นชมในผลงานของพระคุณเจ้า เพื่อดำรงไว้ซึ่งความดีงาม ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมและประเทศไทยตลอดไป.

บุญเกียรติ. บรรจงลีศักดิ์

(นายบุญเกียรติ บรรจงลีศักดิ์)

คุณค่าของท่าน

ข้าพเจ้าได้สดับตรับฟังการทำงานของ พระครูวิศาลสรกิจ (คณฺย อตถกทฺโท) เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม มาโดยตลอด มีความเลื่อมใสศรัทธาในความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะทำงานเพื่อประโยชน์สุขของสังคมของท่านมาก และครอบครัวของข้าพเจ้าก็สนับสนุนในกิจการของสังคมอยู่แล้ว จึงพอใจที่ได้เห็นท่านพระครูวิศาลสรกิจ ได้เป็นกำลังของฝ่ายสงฆ์ที่เข้ามาช่วยสังคมอีกแรงหนึ่ง ซึ่งท่านก็ทำได้ดีมีผลงานมากมายเป็นที่น่าสรรเสริญ ท่านจึงสมควรเป็นผู้นำเป็นตัวอย่างและสมควรสนับสนุนยกย่องเป็นอย่างยิ่ง

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'นายสมบัติ พลายน้อย' (Mr. Sambati Phlaynoi). The signature is written in a cursive style with a horizontal line underneath.

(นายสมบัติ พลายน้อย)

ธมมทานกถา

พระครูวิศาลสรกิจ เจ้าอาวาสวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร
ถวาย ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท ในพระบรมมหาราชวัง
พระบรมศพ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (สมเด็จพระย่า)

วันพุธที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๔

ขอถวายพระพร เจริญพระราชสิริสวัสดิ์พัฒนามงคล พระชนมสุขทุกประการ จงมีแต่สมเด็จพระบรม
บพิตรพระราชสมภารเจ้า องค์สมเด็จพระปรมินทรมหาวชิราวุธราชเจ้าผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐฯ

บัดนี้ จะรับพระราชทาน ถวายวิสาขนา ในธมมทานกถา ฉลองพระเดชพระคุณระดับพระปัญญาบารมี
ถึรับพระราชทานวิสาขนาไปมิได้ต้องตามโวหารอรรถาธิบายในพระธรรมเทศนา ณ บทใดบทหนึ่ง ขอเดชะ
พระเมตตาคุณ พระกรุณาคุณ พระขันติคุณ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานอภัยแก่อาตมะ ผู้มีสติ
ปัญญาน้อย ขอถวายพระพร

นโม คสุส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

นโม คสุส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

นโม คสุส ภควโต อรหโต สมมาสมพุทฺธสฺส

สพพทาน ธมทาน ชินาติ

บัดนี้ จักรับพระราชทานถวายวิสาขนา พระธรรมเทศนา ในธมมทานกถา ฉลองพระเดชพระคุณระดับ
พระปัญญาบารมี อนุโมทนา ในพระราชกุศลทักษิณานุปทาน ที่สมเด็จพระบรมราชบพิตรพระราชสมภารเจ้า
ผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้

๑. บริษัท ยูโนแคลไทยแลนด์ จำกัด

๒. เครือเบทาโกร

๓. บริษัท บีโตร์เคมีแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน)

๔. กลุ่มโรงแรม ในเครือดุสิตธานี รอยัลปรีนเซส และธานี

ทั้ง ๔ องค์กร มีสมานฉันท์ร่วมกันบำเพ็ญกุศลอุทิศถวายเพื่อสนองพระเดชพระคุณใน สมเด็จพระศรี
นครินทราบรมราชชนนี หรือที่ปวงชนชาวไทยถวายพระนามว่า สมเด็จพระย่า หรือ แม่ฟ้าหลวง

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งต่อแต่นี้ไปอาตมาภาพใคร่ขอพระราชทานกล่าวพระนามพระองค์ว่า “สมเด็จพระเจ้า” อันเป็นพระนามที่ปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าเรียกกันอย่างสนิทใจเทิดทูนไว้เหนือเกล้าเหนือกระหม่อม ที่เป็นเช่นนี้ อนุสนธิที่พระองค์ได้บำเพ็ญเพียรมาอย่างสม่ำเสมอ นับตั้งแต่พระองค์ทรงพระเยาว์ได้ทรงศึกษาวิชาการต่างๆ โดยเฉพาะวิชาการพระพุทธศาสนา พระองค์ได้ทรงศึกษาหลักธรรมะกับท่านเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธมาจารย์ (นวม พุทธสมรหาเถระ) วัดอนงคาราม ยิ่งไปกว่านั้นพระองค์ได้ทรงปฏิบัติสมาธิภาวนา อันเป็นปรมัตถบารมีกับท่านเจ้าคุณพระธรรมธีรราชมหามุนี อดีตพระอาจารย์ใหญ่แห่งวิปัสสนาธุระ วัดมหาธาตุฯ ด้วย การศึกษาปฏิบัตินี้เป็นเหตุให้ พระองค์ถึงพร้อมด้วยพระราชจริยาวัตรยิ่งด้วยกุศลธรรมทั้งปวง ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อพระองค์ได้อภิเษกสมรส เมื่อวันที่ ๑๐ กันยายน พ.ศ.๒๔๖๓ กับสมเด็จพระมหิตลาธิเบศรคฤศยเดชวิกรม พระบรมราชชนก สมเด็จพระเจ้าทรงเป็นพระราชมารดาที่ให้ประสูติกาลพระราชธิดา และพระราชโอรสถึง ๓ พระองค์ อันนำความปิติโสมนัสมาสู่ปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่า โดยที่สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรคฤศยเดชวิกรม พระบรมราชชนกทรงปณิธานอันแน่วแน่ว่า

**“ขอให้ถือประโยชน์ส่วนตน เป็นที่สอง
ประโยชน์ของเพื่อนมนุษย์ เป็นกิจที่หนึ่ง
ลาภ ทรัพย์ และเกียรติยศจะตกแก่ท่านเอง
ถ้าท่านทรงธรรมะแห่งอาชีพให้บริสุทธิ์”**

ด้วยการปฏิบัติพระราชกิจเกี่ยวกับการแพทย์สมเด็จพระบรมราชชนก จึงได้รับสมัญญานามว่า “พระบิดาแห่งการแพทย์ไทย” ครั้นเมื่อ ๒๔ กันยายน ๒๔๗๒ ประชาชนชาวไทยต้องสูญเสียอันสืบเนื่องจากสมเด็จพระบรมราชชนกได้เสด็จสู่สวรรคาลัย ซึ่งในขณะนั้นสมเด็จพระเจ้าเจริญพระชนมายุเพียง ๒๙ พรรษา ต้องรับเป็นพระราชบิดาและพระราชมารดา ในขณะเดียวกันด้วย ปณิธานดังกล่าวของสมเด็จพระบรมราชชนกนั้น เป็นเหตุเป็นปัจจัยให้สมเด็จพระเจ้าบำเพ็ญพระราชจริยาวัตรอย่างหนัก โดยการอบรมสั่งสอนพระราชธิดา และพระราชโอรส ให้ตั้งมั่นอยู่ในกุศลธรรมจึงปรากฏเด่นชัดออกเป็นรูปธรรมเป็นเนติแบบ เป็นเหตุให้ประเทศไทยได้อดองค์พระมหากษัตริย์ที่ทรงคุณธรรมอันประเสริฐโดยแท้

ในฐานะที่สมเด็จย่าอยู่ในฐานะเป็นประชาชนในชาติ	ประการที่หนึ่ง
ในฐานะที่สมเด็จย่าอยู่ในฐานะเป็นพุทธศาสนิกชน	ประการที่สอง
ในฐานะที่สมเด็จย่าอยู่ในฐานะเป็นพระราชมารดา สถาบันพระมหากษัตริย์	ประการที่สาม

เป็นที่วางพระองค์ยากยิ่งนัก แต่สมเด็จย่าก็ได้ช้ชยันต์อุปสรรคทั้งปวง กล่าวคือ

ฐานะที่เป็นประชาชนในชาติ อันหมายถึงผืนแผ่นดินทุกตารางนิ้ว รวมถึงประชาชนในชาติไทยทุกคนรวมกันเป็นชาติ สมเด็จย่าได้สละประโยชน์ส่วนตนเพื่อรักษาผืนแผ่นดินไว้ด้วยการเสด็จพระราชดำเนินไปทุกภูมิภาคของประเทศทั้งต้องประทับแรมในเรือ ประทับแรมในป่า หรือเขา จะลำบากเพียงใด สมเด็จย่าไม่เคยท้อแท้แม้

ดังได้เชิญพระดำรัสมานี้ จะเห็นได้ว่าสมเด็จพระเจ้านอกจากจะปฏิบัติคุณสมบัติในตนเองแล้วยังต้องพระประสงคิให้คุณสมบัติก่อเกิดในจิตใจไพโรฟ้าประชาชนอีกด้วย ดังจะเห็นได้ทรงโปรดให้จัดพิมพ์หนังสือธรรมะ เรื่องการพัฒนาจิตสำหรับเด็ก สำหรับเยาวชน สำหรับผู้ใหญ่ หนังสือมีลิตินทร์ปัญหา และอีกจำนวนมากเพื่อพระราชทานตามท้องสมุดทั่วประเทศ นอกจากนี้หนังสือในพระพุทธศาสนาแล้วในประเทศไทยยังมีผู้ที่นับถือศาสนาอิสลาม สมเด็จพระเจ้ายาก็ทรงโปรดให้ประมุขแห่งศาสนาอิสลามในประเทศไทยเรียบเรียงหนังสือ เรื่อง “ศาสนาอิสลามสอนอะไร” แล้วพระราชทานแก่ผู้ที่นับถืออิสลามสืบไป จะเห็นได้ว่าสมเด็จพระเจ้ายาทรงอุปถัมภ์ทุกศาสนา ด้วยเหตุนี้เองเมื่อสมเด็จพระเจ้าเสด็จไปแห่งหนใดจึงมีแต่น้ำใจของประชาชนที่ถวายแต่สมเด็จพระเจ้า และสมเด็จพระเจ้ายาก็มีน้ำใจพระราชทานแก่ประชาชน สมดังพระบาลีที่ยกขึ้นว่า “สพฺพทานํ ธมฺมทานํ ชินาติ” แปลว่า การให้ธรรมะ ชนะการให้ทั้งปวง สมเด็จพระเจ้ายาได้ทรงประกอบศาสนกิจส่วนนี้เต็มบริบูรณ์แม้ในพระบาลี กล่าวว่า

**อคฺโค เสฏฺฐโฐ วโร ธฺมโม อคฺคปญฺโญ ปพฺพชฺฌติ
อคฺคธมฺมํ สุนิพฺปลํ อคฺคตนฺตํ นมามิทํฯ**

ความว่า พระธรรมใด เลิศ ประเสริฐกุศล เป็นยอดบุญ, ปลุกคนให้ตื่นจากหลับคือกิเลส ขอนอบน้อมพระธรรมอันเลิศล้ำ ละเอียดประณีตเป็นยอดกุศล นำคนให้พ้นจากทุกข์ ถึงสุขอันไพบูรณ์ ดังถอดใจความแล้วนี้ สมเด็จพระเจ้ายาก็ทรงประกอบคุณธรรมดังกล่าวนี้อันเป็นประโยชน์กับพระองค์และมหาชนเป็นเอนกอนันต์ แม้ถึงวันนี้สมเด็จพระเจ้าได้เสด็จสู่สวรรคาลัยแล้วแต่สระที่สถิตอยู่ในพระบรมโกศหน้าที่ประทับแห่งนี้ ยังทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้มีพระธรรมเทศนาทุกๆ วันเสมือนหนึ่งสมเด็จพระเจ้าจะเสด็จจากไปก็ตาม แต่ก็ยังพระราชทานธรรมะให้กับปวงชนชาวไทยได้รับรสพระสัทธรรมดังปรากฏ ณ สมาคมแห่งนี้แล

๓. ในฐานะสมเด็จพระเจ้านับถือพระสงฆ์ อันได้แก่สาวกของพระผู้มีพระภาคเจ้า สมเด็จพระเจ้ายาได้ทรงศึกษาหลักธรรมะกับพระสงฆ์ ทรงเลื่อมใสอุปถัมภ์ค้ำชูพระสงฆ์ผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ จะเห็นได้อย่างเด่นชัด ทรงมีพระราชศรัทธาอนุญาตให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงได้รับการผนวชเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา แม้วันประสูติทุกๆ ปี ซึ่งตรงกับวันที่ ๒๐ ตุลาคม ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเป็นกรณีพิเศษเสมอมา สมเด็จพระเจ้าปฏิบัติพระองค์สมดังบาลีที่ว่า

**ปสฺสโถ ธมฺมคฺคมิโร ปญฺญวนฺโต อลงฺกโต
ปสนฺนํ อคฺคธมฺมญจ ปสฺสุรฺปิ นมามิทํฯ**

แปลความว่า พระสงฆ์ใดผู้อันชาวโลกยกย่องสรรเสริญแล้ว มีความเข้าใจลึกซึ้งในพระธรรม มีปัญญาดีไม่คดทงกาย วาจาใจ มีความเชื่อถือเลื่อมใสในพระสัทธรรมรู้ทั่วถึงอรรถธรรมขนอบน้อมพระสงฆ์นั้นผู้ประเสริฐผู้สูงสุด เมื่อพิจารณาใจความนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าสมเด็จพระเจ้ายาทรงมีพระปรีชาญาณรู้และจำแนกพระสงฆ์เพื่อบำเพ็ญพระองค์ เชื้อฟังตามพระสงฆ์ที่ถวายวิสัยนาอรรถธรรมอันนำมาประดับจิตใจของพระองค์หาผู้ใดเสมอเหมือนได้

๘. ในฐานะที่สมเด็จพระเจ้าเป็นพระราชมารดา เป็นสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีนั้น สมเด็จพระเจ้ายังต้องทรงงานหนักมากจะเห็นได้ว่า ไม่ว่าสมเด็จพระเจ้าเสด็จแห่งใดจะทรงโปรดให้หน่วยแพทย์ พอ.สว. รับผิดชอบประชาชนทุกหมู่เหล่า ทั้งรับคนไข้ไว้ในพระราชูปถัมภ์ตลอดมา อนึ่งเมื่อถึงวันทวารผ่านศึก สมเด็จพระเจ้าได้ทรงปฏิบัติหน้าที่เพื่อเชิดชูพระราชวงศ์จักรี อันเป็นเนติแบบวิญญูชนผู้ทำผู้ทำทรัพย์สินให้เป็นคุณสมบัติ เพื่อแบ่งเบาพระราชภารกิจขององค์พระมหากษัตริย์ยากยิ่งนักที่จะหากุลสตรีอื่นใดมาเทียบเคียงสมเด็จพระเจ้าได้ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระปรมานุชิตชิโนรส ทรงพระนิพนธ์ในกฤษณาสอนน้องตอนหนึ่งว่า

พฤษภากาษา	อิกกฎุชอรอันปลดปลง
โทหนต์เสนท์คง	สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย	มลายสินทั้งอินทรีย์
สถิตยท์ั่วแต่ชั้วติ	ประดับไว้ในโลกา
ความดีก็ปรากฏ	กฤติยาศฤชา
ความชั้วก็นิินทา	ทวยศยินขจร

สมเด็จพระเจ้านับได้ว่าเป็นผู้เจริญที่ควรได้รับ **อปจายะนะ** ความนอบน้อมจากคนทั่วโลกอันความนอบน้อมท่านยังได้จำแนกออกเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. ชาตวุฒิ คือ ท่านผู้เจริญโดยชาติ
๒. วัยวุฒิ คือ ท่านผู้เจริญโดยอายุ
๓. คุณวุฒิ คือ ท่านผู้เจริญโดยคุณงามความดี

ก็แลสมเด็จพระเจ้าทรงเจริญโดยชาติ โดยอายุ โดยคุณงามความดี ซึ่งเป็นหลักสังฆธรรมในพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง ด้วยเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้องค์กรต่างๆ บำเพ็ญกุศลถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเจ้า องค์กรบุคคลต่างๆ ต้องประกอบไปด้วยเจตนาทั้ง ๓ กล่าวคือ

๑. ปุพฺพเจตนา	แปลความว่า	เจตนาการกระทำ
๒. มุญฺเจตนา	แปลความว่า	เจตนาที่เกิดขึ้นในระหว่างที่กระทำ
๓. อปรเจตนา	แปลความว่า	เจตนาที่เกิดขึ้นในเมื่อกระทำไปแล้ว

เชื่อกันว่าพระบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ตลอดถึงไฟฟ้าประชาชนทุกหมู่เหล่าประกอบไปด้วยเจตนาทั้ง ๓ ประการเหล่านี้ แม้คิดครั้งใดก็เกิดกุศลศรัทธา สบายกาย สบายใจทุกเมื่อ หากสมเด็จพระเจ้าจะหยั่งรู้ได้ พระญาณวิจิตร ประกอบไปด้วยญาณสัมปยุตคงจะอนุโมทนา เป็นปัตตานุโมทนามัยโสมนัสในทิพยวิมานสุขตลอดกาล ดังพรรณนาถวายวิสัยนาในธรรมานกถาเวลานี้แล

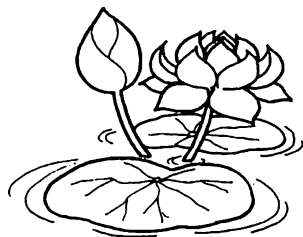
ขอให้พุทธศาสนิกชน พสกนิกรทั้งมวล จงเป็นผู้มีความกตัญญูต่อประเทศชาติ ต่อศาสนา ต่อองค์พระมหากษัตริย์ มีธรรมะระดับจิตของทุกคน ทั้งจำแนกแจกจ่ายธรรมะให้เข้าสู่จิตใจของคนทั้งชาติด้วย ฉะนั้นเป็นการบูชาสมเด็จพระเจ้า แม้สมเด็จพระเจ้าจะเสด็จสู่สวรรคาลัยแล้ว แต่พระคุณความดียังสถิตมั่นในมโนสำนึกสุดจะหยั่งรู้พรรณนาได้แล้ว

ขอพระราชกุศลอันสมเด็จบรมพิตรพระราชสมภารเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานให้

๑. บริษัท ยูโนแคลไทยแลนด์ จำกัด
๒. เครือเบทาโกร
๓. บริษัท ปีโตรเลียมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)
๔. กลุ่มไนโรแรมในเครือคูสิตธานีฯ รอยัลปรีนเซสธานี

บำเพ็ญการกุศลถวาย แต่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก และสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ขอพระองค์ทรงทราบรับอนุโมทนาในมหากุศลครั้งนี้ เพื่อสำเร็จเป็นสุขสมบัติโดยคตินิยม สมประสงค์ทุกประการ โดยเทศนาบรรพชาวดังรับพระราชทานถวายวิสาขามมา ด้วยประการฉะนี้

ขอถวายพระพร

๒๐๐ ปี กรุงรัตนโกสินทร์

ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ เป็นปีที่ประเทศไทยได้มีการเฉลิมฉลอง กรุงเทพมหานคร อมรรัตนโกสินทร์มหินทรายุธยามหาดิลกภพนพรัตน์ราชธานี บุรีรมย์ อุดมราชนิเวศมหาสถาน อมรพิมานอวตารสถิต สักกทัตติยะวิษณุกรรมประสิทธิ์

การเฉลิมฉลองกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี นับเป็นงานยิ่งใหญ่เป็นที่สนใจของชาวไทย ชาวต่างประเทศยิ่งนัก ทางภาครัฐและภาคเอกชนต่างจัดงานสมโภชตลอดปี มีกิจกรรมมากมายอันชนชาติอื่นไม่มีอย่างชาติไทย

ในปีพุทธศักราช ๒๕๒๕ นี้เอง องค์กรหนึ่งก่อตั้งขึ้นมาในปีนี้นานานามว่า “มูลนิธิศรีรัตนโกสินทร์” ด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้จึงได้ประมวลภาพที่คิดว่าน่าจะเป็นสารประโยชน์ จึงนำเสนอเป็นปฏิกรรณานุกรณนับเป็นอีกภาคหนึ่งในหนังสือเล่มนี้แล.

สมโภชการุรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ RATTANAKOSIN BICENTENNIAL 1982

พระปรมาธิไธย คือ พระนามของพระมหากษัตริย์และพระนามย่อนี้ได้เริ่มใช้มาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔
ดังนี้

- จ.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ฯ
- อ.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาฯ พระพุทธเลิศหล้านภาลัย
- จ.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาเจษฎาบดินทรพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ม.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหามงกุฎ พระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- จ.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
- ว.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร
- ป.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
- อ.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
- ภ.ป.ร. หมายถึง พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

RATTANAKOSIN BICENTENNIAL 1982

- แก้วแผ่นดินแห่งรัตนโกสินทร์อันเรืองโรจน์
- แก้วแผ่นดินแห่งรัตนโกสินทร์อันเรืองรอง
- แก้วแผ่นดินแห่งรัตนโกสินทร์อันรุ่งเรือง
- แก้วสมัยในรัตนโกสินทร์แผ่นดินทอง
- แก้วรัชกาลแห่งรัตนโกสินทร์แผ่นดินทอง

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๑

วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๑

คัมภีร์ชีวิต

ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช

ตั้งใจจะอุปถัมภ์ภัก

ยอยกพระพุทธศาสนา

จะป้องกันขอบขัณฑสีมา

รักษาประชาชนแลมนครี

บันทึกเมื่อ ๑๖ มี.ค. ๑๘

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๒

วัดอรุณราชวราราม เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๒

คมลิขิต

ของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

บ้านเมืองเราเนี่ย คนรุ่นเก่ามีความสามารถรักษา
บ้านเมืองไว้ให้ได้อย่างสงบสุขพอที่จะมีศิลปกรรมต่างๆ
อันเป็นที่เชิดหน้าชูตมาได้ว่าเป็นระยะเวลาอันยาวนาน
ไม่ขาดสาย ดังนั้นจึงจะเป็นข้อเตือนใจให้คนรุ่นหลังได้สำนึก
อยู่ตลอดเวลาที่เราจะรักษาบ้านเมืองของเราไว้

บันทึกเมื่อ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๘

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๓

วัดราชโอรส เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๓

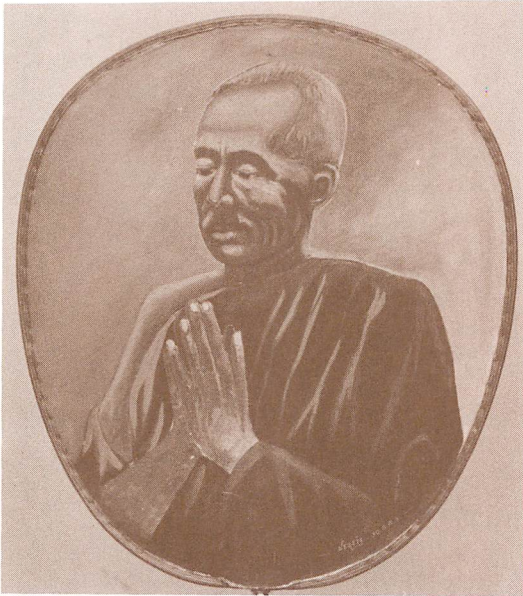
คมลิต

ของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

การศึกษาสงครามข้างญวนข้างพม่าก็เห็นจะไม่มีแล้ว
จะมีอยู่ก็แต่เพียงพวกฝรั่ง ให้ระวังให้ดี อย่าให้เสียที่แก่เขาได้
การงานสิ่งใดของเขาที่คิดควรจะเรียนเอาไว้ ก็ให้เอาอย่างเขา
แต่อย่าให้นับถือเลื่อมใสไปทีเดียว

ทุกวันนี้คิดสละห่วงใยหมด อาลัยอยู่แต่วัดสร้างไว้ใหญ่โตหลายวัดที่ยังค้างอยู่ก็มี ถ้าชำรุด
ทรุดโทรมไปจะไม่มีผู้ใดช่วยทำนุบำรุง เงินในพระคลังที่จับจ่ายใช้ราชการแผ่นดินอยู่สี่หมื่นซึ่ง
หนึ่งหมื่นเกิด ถ้าผู้ใดเป็นแผ่นดินแล้วให้ช่วยบอกแก่เขา ขอเงินรายนี้ให้ทำนุบำรุงวัดที่ชำรุด และการ
วัดที่ค้างอยู่นั้นให้เสียให้แล้วด้วย

พระราชวาจาสุดท้ายก่อนเสด็จสวรรคตไม่นาน
จากหนังสือมหาเจษฎาบดินทรานุสรณ์ หน้า ๔๓
บันทึกเมื่อ ๒ เมษายน ๒๕๑๙

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๔

วัดราชบพิตร เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๔

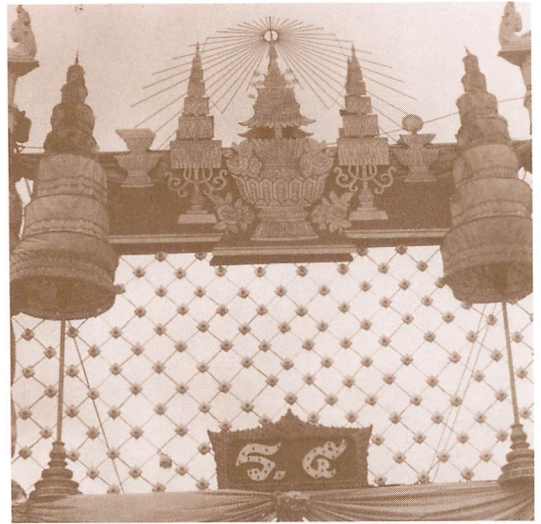
คมลิต

ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระเจ้าแผ่นดินคนทั้งปวงยกย่องตั้งไว้เป็นที่พึ่ง ใครมีทุกข์ร้อนถ้อยความประการใด ก็ยอมมาร้องให้ช่วยดั่งหนึ่งทารก เมื่อมีเหตุแล้วก็มาร้องหาบิดามารดา เพราะฉะนั้นพระเจ้าแผ่นดินชื่อว่าคนทั้งปวงยกย่องให้เป็นบิดามารดาของตัว แล้วก็มี ความกรุณาแก่คนทั้งปวง ดั่งหนึ่งบิดามารดา กรุณาแก่บุตรจริงๆ โดยสุจริต

ผู้ที่จะเป็นพระเจ้าแผ่นดิน ขอให้พร้อมใจกันเลือกหาเอาเถาะ จะเป็นพี่เป็นน้องเป็นลูก เป็นหลานก็ตาม สุดแต่ท่านผู้ใดมีปรีชาญาณควรจะรักษาแผ่นดินไว้ ก็ให้ยกขึ้นเป็นเจ้าจะได้ทูล บำรุงแผ่นดินพระราชวงศ์และราษฎร ให้อยู่เย็นเป็นสุขสืบไป ขอให้เอาความดีความเจริญเป็นที่ตั้ง แต่ต้องรับฎีการ้องทุกข์ของราษฎรเหมือนอย่างที่ท่านรับมาก่อน

บันทึกเมื่อ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๒๑

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๕

วัดเบญจมบพิตร เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๕

คมลึกลับ

ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง องค์พระปิยมหาราช

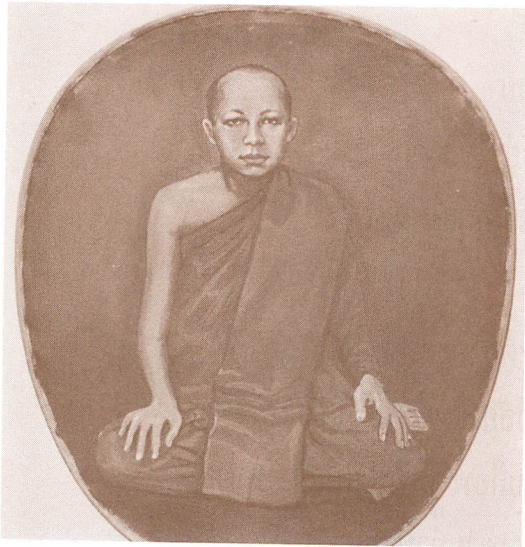
ข้าพเจ้ามีความปรารถนาว่า การสิ่งใดซึ่งเป็นการเจริญ มีคุณแก่ราษฎร ควรจะเป็นไปให้ที่ละเล็กทีละน้อยตามกาลตามเวลา การสิ่งใดเป็นธรรมเนียมบ้านเมืองมาแต่โบราณ แต่ไม่สู้เป็นยุติธรรมก็ยากจะเลิกด้อยเสีย แต่จะจู่โจมใหม่หักเอาที่เดิวนั้นไม่ได้ จะต้องค่อยตัดรอนไปที่ละเล็กทีละน้อยๆ เรียบร้อยไปตามกาลเวลา ความเชื่อมั่นในใจเรามีอยู่เป็นนิตย์ว่า พระราชาอาณาจักรนี้ ได้มีความเจริญรุ่งเรืองมากก็ดี แลที่เจริญรุ่งเรืองต่อไปได้ในภายหน้าก็ดี

อาศัยความรักใคร่ไมตรีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในระหว่างพระเจ้าแผ่นดิน กับ ประชาชน เป็นกำลังสำคัญของบ้านเมือง

“เจ้านายราชตระกูลตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นไป ตลอดถึงราษฎรชั้นต่ำสุดจะให้มีโอกาสเล่าเรียนได้เสมอ กัน ไม่ว่าเจ้า ว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงขอออกได้ว่า การเล่าเรียนในบ้านเมืองเราจะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันจะอุปสาหัจัดให้เจริญขึ้นให้จงได้”

(จากราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑ จ.ศ.๑๒๕๖ หน้า ๑๒๘)
บันทึกเมื่อ ๒๐ กันยายน ๒๕๒๒

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๖

วัดพระปฐมเจดีย์ เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๖

คมลิต

ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

รักราช	จงจิตน้อม	ภักดี	ท่านนา
รักชาติ	กอบกรณีย์	แน่วแน่	
รักศาสน์	กอบบุญตรี	สุจริต	ถ้วนเทอญ
รักศกดิ์	จงจิตให้	โลกชรวงสรรเสริญฯ	
ยามเดินยืนนั่งน้อม		กะมล	
รำลึกถึงเทศตน		อยู่ยัง	
เปนรัฐมะณฑล		ไทยอยู่	สราญสา
ควรนอมแน่นตั้ง		อยู่เพียง	อวสานฯ
ใครรานใครรุกด้าว		แดนไทย	
ไทยรบจนสุดใจ		ขาดดิน	
เสียเนื้อเลือดหลังไหล		ยอมสละ	สิ้นแล
เสียชีพไปเสียสิ้น		ชื่อก้อง	เกียรติงาม

หากสยามยังอยู่ยั้ง
เราก็เหมือนอยู่คง
หากสยามพินาศลง
เราก็เหมือนมอดม้วย

ยืนยง
ชีพด้วย
ไทยอยู่ ได้ฤ
หมดสิ้นสกุลไทย

วันเสาร์ที่ ๒๗ เมษายน พุทธศักราช ๒๔๖๑

ใครมาเป็นเจ้าเข้าครอง
เคี้ยวเจ็ญเย็นคำกรำไป
เขาจะเห็นแก่น้ำคำซื้อ
ไหนดจะต้องเหนื่อยยากลำบากกาย

คงจะต้องบังคับจับใส่
ตามวิสัยเชิงเช่นผู้เป็นนาย
จะนับถือพงษ์พันธุ์นี้้อย่างหมาย
ไหนดจะอายุทั่วทั้งโลก

บันทึกเมื่อ ๑ มกราคม ๒๕๒๘

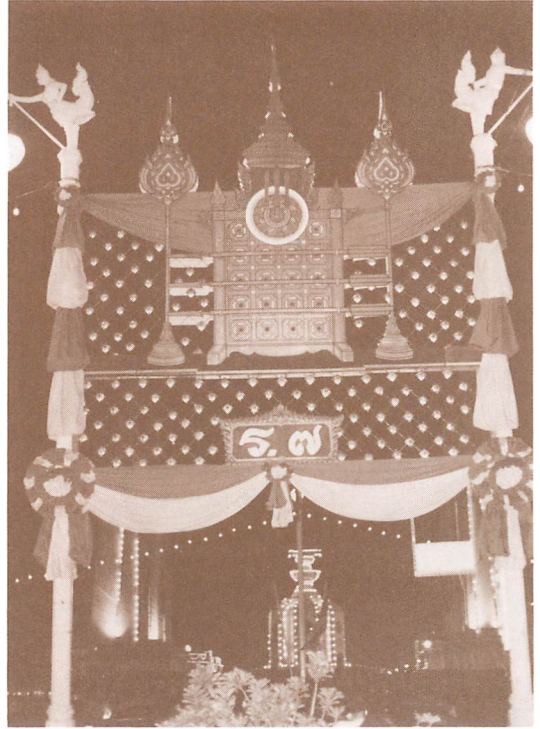
พระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า

นานาประเทศล้วน	นับถือ
คนที่รู้หนังสือ	แต่งได้
ใครเกลียดอักษร	คือคนป่า
ใครเหาะกวีไซร์	แน่แท้ คนดง

พระราชนิพนธ์อันประทับใจอุกบพทหนึ่ง

เมืองใด	ไม่มีทหารหาญ	เมืองนั้นไม่นานเป็นข้า
เมืองใด	ไร้จอมพารา	เมืองนั้นไม่ช้าอัปจน
เมืองใด	ไม่มีพาดิษเลิศ	เมืองนั้นย่อมเกิดขัดสน
เมืองใด	ไร้ศิลปโสภณ	เมืองนั้นไม่พินเสื่อมทรม
เมืองใด	ไม่มีกวีแก้ว	เมืองนั้นไม่แคล้วคนหยาม
เมืองใด	ไม่มีนามีงาม	เมืองนั้นหมดความภูมิใจ
เมืองใด	ไม่มีดนตรีเลิศ	เมืองนั้นไม่เปลิดพิศมัย
เมืองใด	ไร้ธรรมอำไพ	เมืองนั้นบรรลัยแน่เอย

บันทึกเมื่อ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๒๘

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๗

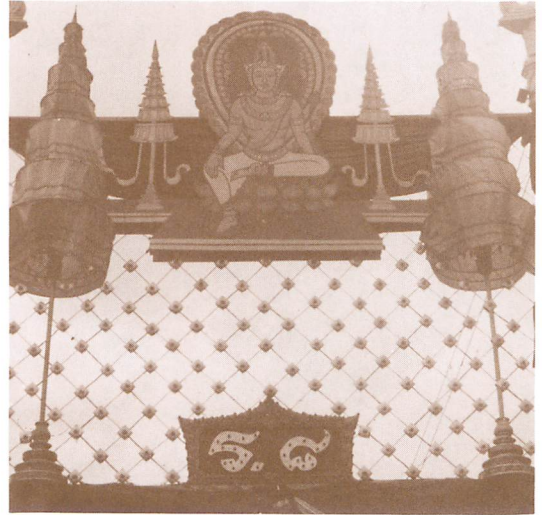
วัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมาราม เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๗

คมลิขิต

ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

“ข้าพเจ้ามีความเต็มใจ ที่จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้า อยู่แต่เดิมให้แก่ราษฎรโดยทั่วไป แต่ข้าพเจ้า ไม่ยินยอมยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใด คณะใด โดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร”

บันทึกเมื่อ ๘ กรกฎาคม ๒๕๒๗

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๘

วัดสุทัศนเทพวราราม เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๘

คมลิขิต

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

ถ้าคนไทยทุกคนถือว่าตนเป็นเจ้าของชาติบ้านเมือง และ ต่างปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และ ถูกต้องตามทำนองคลองธรรมแล้ว ความทุกข์ยากของบ้านเมือง ก็จะผ่านพ้นไปได้ ข้าพเจ้าจึงขอรับรองให้ท่านทุกคนได้ช่วยกันทำหน้าที่ของตนโดยขันแข็ง และ ขอให้มีความสามัคคีกลมเกลียวกันจริงๆ เพื่อชาติจะได้ดำรงอยู่ในความวัฒนาถาวรสืบไป

บันทึกเมื่อ ๘ มิถุนายน ๒๕๒๖

พระราชลัญจกรประจำพระองค์ รัชกาลที่ ๙

วัดบวรนิเวศวิหาร เป็นวัดประจำรัชกาลที่ ๙

คมลิต

ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์แก่มหาชนชาวสยาม”

พระองค์ทรงตั้งสัจยธิฐานว่า

“จะปกครองราชอาณาจักร โดยทศพิธราชธรรมจริยธรรม”

เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๔๙๓

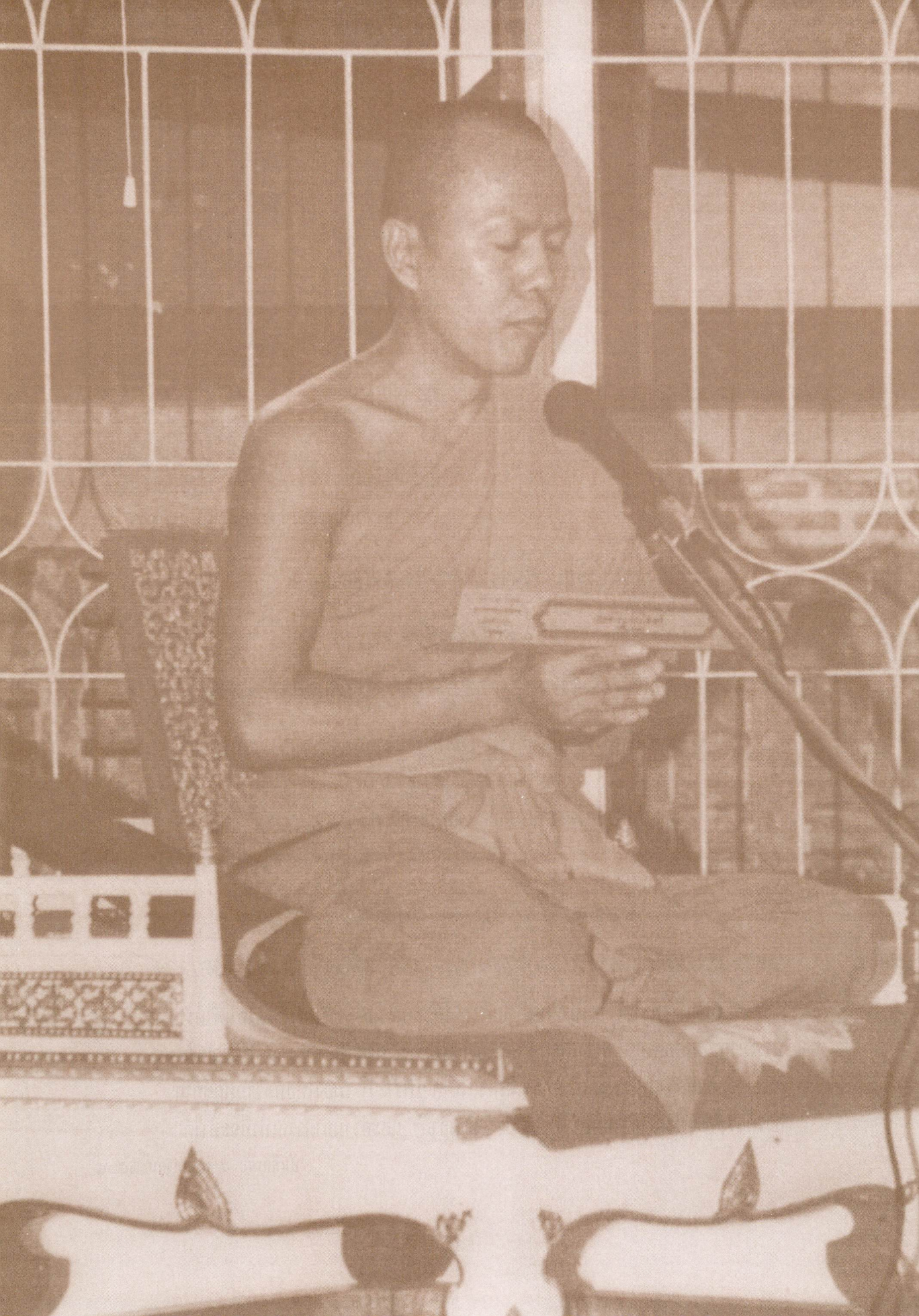
พระบรมราชโองการ อันเนื่องมาต่อ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

“เมืองไทยเราอยู่เป็นประเทศไทยมาได้ก็ด้วยความสามัคคีใครเดือดร้อนก็ได้รับการ
บรรเทาความเดือดร้อน นี่เป็นหลักสำคัญของการปกครองประเทศไทยมาแต่โบราณกาล

ใครบอกว่าคนอื่นเดือดร้อนเราไม่รู้ด้วยไม่ได้ เพราะว่า เมืองไทยมีความทุกข์ยาก
ควรต้องช่วยแบ่งเบาความทุกข์ของเขาบ้าง ตามกำลัง และความสามารถเท่าที่จะทำได้”

บันทึกเมื่อ ๕ พฤษภาคม ๒๕๒๘

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส
นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

ทานํ สีลํ ปริจจาคํ	อาชชวํ มหฺทพฺवं ตป
อกุโกธํ อวิหีสญฺจ	ขนฺตญฺจ อวิโรธนํ
อิจฺเจเต กุสฺเส ฐมฺเม	ฐิตฺเต ปสฺสเถ อตฺตนิ
ตโต โว ชายเต ปิติ	โสมนสฺสญฺจนปฺปกํ

บัดนี้ได้ยัญเชิญหลักทศพิธราชธรรมทั้ง ๑๐ ประการ นำมาอรรถาพรรณาสืบไป อันว่าทศพิธราชธรรม ๑๐ ประการเป็นไฉน? วิสัชชนาความว่า

๑. ทานํ	ทาน
๒. สีลํ	ศีล
๓. ปริจจาคํ	การบริจาค
๔. อาชชวํ	ความซื่อตรง
๕. มหฺทพฺवं	ความอ่อนโยน
๖. ตป	ความเคร่งครัด
๗. อกุโกธํ	ความไม่ชิงเคียด
๘. อวิหีสํ	ความไม่เบียดเบียน
๙. ขนฺติ	ความอดทน
๑๐. อวิโรธนํ	ความไม่คิดร้าย

พระองค์ผู้ทรงสถิตดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับว่าพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ประเสริฐสุดของชาติไทย ในระบอบประชาธิปไตยและพระองค์ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่สถิตดำรงอยู่ในทศพิธราชธรรมทุกประการ ทศพิธราชธรรมนี้ คือธรรม ๑๐ ประการ สำหรับพระมหากษัตริย์ราชจะพึงยึดถือปฏิบัติ ซึ่งเป็นจารีตประเพณีมาแต่โบราณกาลซึ่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ได้ทรงยึดถือมั่นและดำรงพระองค์มั่นคงอยู่ในทศพิธราชธรรม จึงขอนำพระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวซึ่งได้ทรงพระราชนิพนธ์ถึงความหมายของทศพิธราชธรรมไว้ในพระราชนิพนธ์ “พระนลคำหลวง” มาเป็นหัวข้อพรรณนาให้เห็นอย่างชัดแจ้งดังต่อไปนี้

ทศพิธราชธรรมข้อที่ ๑ คือ ทาน การให้ทาน

“หนึ่งท้าวประกอบมานะเอื้อ อนุเคราะห์อวยทาน
เพื่อชนนิกรสุขะสรอายุ ฤดีเพื่อบ่ยากจน”

พระราชธรรมข้อนี้ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ได้ทรงบำเพ็ญอยู่เป็นนิจ ทั้งนี้ จะเห็นได้จากระยะเวลาอันยาวนานตลอดเวลาที่ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ มาแล้ว พระองค์ได้พระราชทานทรัพย์สินและเงินเพื่อช่วยเหลือคนยากจน และผู้ที่ได้รับความทุกข์ยากลำบาก เป็นจำนวนมากหลายไม่อาจประมาณได้ นอกจากนี้พระองค์ได้พระราชทานทรัพย์สินให้จัดตั้ง “มูลนิธิราชประชานุเคราะห์” ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำหรับช่วยเหลือผู้ประสบภัยสาธารณะและความทุกข์ร้อนอื่นๆ เป็นต้น และการที่พระองค์ได้เสด็จไปเยี่ยมเยียนประชาชนแทบทุกหนทุกแห่งในประเทศไทยนั้น เมื่อทรงเห็นผู้ใดทุกข์ร้อนก็ทรงพระราชทานเงินและสิ่งของช่วยเหลือตลอดมา นอกจากนี้พระองค์ยังได้พระราชทานเงินและทรงพระราชทานกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้ง “มูลนิธิภูมิพล” และ “มูลนิธิอานันทมหิดล” เป็นต้น เพื่อช่วยเหลือในด้านการศึกษาแก่กุลบุตรกุลธิดาของชาติ พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญทศพิธราชธรรมข้อนี้เป็นนิจ

การให้ทานอันเป็นพระราชธรรมที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญอันเป็นที่ประทับใจแก่พสกนิกรทั่วหน้ากันอีกประการหนึ่ง ก็คือ พระองค์ได้ทรงสร้างพระพุทธรูปชื่อว่า “พุทธนวราชบพิตร” อันเป็นพระพุทธรูปประจำพระองค์ แล้วทรงพระกรุณาเสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานให้จังหวัดต่างๆ สำหรับเป็นสิริมงคล และเป็นทีเคารพสักการะของประชาชนในจังหวัดนั้นๆ เพื่อให้เป็นสัญลักษณ์แห่งความสมัครสมานสามัคคี และก่อให้เกิดความผาสุกสวัสดิโดยทั่วกัน ซึ่งพระพุทธรูปนวราชบพิตรนี้ นอกจากจะเป็นนิมิตหมายแห่งคุณพระรัตนตรัย อันเป็นที่เคารพบูชาอย่างสูงสุดแห่งพุทธศาสนิกชนทั่วไปแล้ว ยังเป็นนิมิตหมายแห่งความผูกพันอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างองค์พระมหากษัตริราชกับพสกนิกรของพระองค์ด้วย

การบำเพ็ญพระราชธรรมเกี่ยวกับการให้ทานสิ่งของหรือทรัพย์สินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถนี้ ปรากฏว่าเมื่อสองพระองค์เสด็จเยี่ยมพสกนิกรที่แห่งใด พระองค์ได้ทรงบำเพ็ญสม่าเสมอมิได้ขาดโดยเฉพาะประชาชนชาวไทยที่อาศัยอยู่ตามภูเขา ที่เรียกกันว่า “ชาวเขา” นั้น ได้พากันรู้สึกประทับใจในการบำเพ็ญพระราชธรรมของสองพระองค์ในข้อนี้ยิ่งนัก ถึงกับเรียกสองพระองค์ว่า “เจ้าพ่อหลวง” และ “เจ้าแม่หลวง” ซึ่งแสดงว่าเขาเคารพสักการะเหมือนบิดามารดาผู้ให้กำเนิด ซึ่งสองพระองค์ก็มีได้ถือพระองค์แต่ประการใด

ทศพิธราชธรรมข้อที่ ๒ คือ สีล การสำรวมในศีล

“หนึ่งคือประพฤติสุกะสำรวม จิตะมุ่งมบุญผล
ทรงศีลสังวรวิมล ธุระมุ่งแสวยสวรรค”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงถือน้ำมันในศีลอย่างเคร่งครัด และพระองค์ทรงยึดมั่นในพุทธธรรม คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระองค์ทรงเป็นพุทธมามกะ คือทรงนับถือพระพุทธศาสนาพระองค์มิใช่ นับถือพระพุทธศาสนาเพราะรัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติว่า องค์พระมหากษัตริย์ต้องเป็นพุทธมามกะเช่นนี้ หากแต่พระองค์ได้ทรงมีน้ำพระทัยนับถือพุทธศาสนาโดยบริสุทธิ์ ดังจะเห็นได้ว่าพระองค์ได้เสด็จออกผนวชรักษาศีล ๒๒๗ ข้อของพระภิกษุในพระพุทธศาสนาเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๔๙๙ ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม และเมื่อทรงผนวชแล้ว พระองค์ก็เสด็จมาประทับรักษาศีลตามพุทธบัญญัติ ณ ตำหนักบรรจบเบญจา วัดบวรนิเวศวิหาร ตามโบราณขัตติยราชประเพณี เมื่อผนวชครบ ๑๕ วันแล้ว จึงทรงลาผนวชและกลับมาครองราชสมบัติสืบต่อมา พระราชจริยาวัตรขี้นิยมเป็นที่ประจักษ์ชัดว่า พระองค์ทรงยึดถือทศพิธราชธรรมข้อสองนี้ อย่างเคร่งครัดตามขัตติยราชประเพณีทุกประการ

ทศพิธราชธรรมข้อที่ ๓ คือ ปริจจาค์ การบริจาคทรัพย์บำเพ็ญกุศล

**“หนึ่งเอื้ออารงสมณพราหมณ์
โรงเรียนสะพานและคฤหอัน**

**และประดิษฐานันท์
ชนใช้จะพึงประสงค์”**

พระราชธรรมข้อนี้ พระองค์ก็ได้ทรงปฏิบัติให้เป็นที่ประจักษ์เสมอตลอดดามีได้ขาดขอยกตัวอย่างเพียง ๑ ราย ตามรายงานของมูลนิธิราชประชานุเคราะห์ว่า ในคราวที่เกิดอุทกภัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย และเชียงราย เมื่อปลายเดือนสิงหาคม ๒๕๐๙ นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถได้ทรงมีความห่วงใยในภัยพิบัติที่เกิดขึ้นแก่อาณาประชาราษฎร์ ฉะนั้นในวันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๐๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถจึงได้เสด็จพระราชดำเนินไปเยี่ยมราษฎรผู้ประสบอุทกภัย ที่จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดหนองคาย คืออำเภอสรีเชียงใหม่ อำเภอท่าบ่อ อำเภอโพนพิสัย และอำเภอบึงกาฬ ตามลำดับ รวมทั้ง ๕ อำเภอ และเสด็จพระราชดำเนินไปจังหวัดเชียงรายเมื่อวันที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๑๐ ได้เสด็จออกเยี่ยมราษฎรผู้ประสบอุทกภัยที่ อำเภอเชียงของ และอำเภอเชียงแสน ทั้งสองพระองค์ทรงมีพระราชดำรัสสอบถามความเดือดร้อนของราษฎรผู้ประสบอุทกภัยที่รอรับเสด็จและพระราชทานสิ่งของแก่ราษฎรที่ยากจน ซึ่งประสบอุทกภัยโดยทั่วกันและราษฎรที่ประสบอุทกภัยต่างก็แสดงออกซึ่งความรู้สึกสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น เงินและสิ่งของที่พระราชทานส่งเคราะห์ผู้ประสบอุทกภัย คือที่จังหวัดหนองคาย พระราชทานเงินบูรณะวัดในจังหวัดหนองคายที่ประสบอุทกภัย ๓๐,๐๐๐ บาท เงินสร้างโรงเรียนประชาบาล ๑ หลัง ๓๐๐,๐๐๐ บาท กับสิ่งของอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมากที่จังหวัดอุดรธานี พระราชทานเงินบูรณะวัดที่ประสบอุทกภัย ๑๐,๐๐๐ บาท กับสิ่งของอีกเป็นจำนวนมากที่จังหวัดเชียงราย พระราชทานเงินบูรณะวัดที่ประสบอุทกภัย ๒๗,๐๐๐ บาท พระราชทานเงินสร้างโรงเรียนประชาบาล ๑ หลัง ๓๐๐,๐๐๐ บาท กับสิ่งของอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก พระราชจริยาวัตรเช่นนี้ทั้งสองพระองค์ได้ทรงปฏิบัติมิได้ขาดเสมอมาที่ยกมากล่าวนี้แต่เพียงบางรายเท่านั้น มิสามารถนำมากล่าวในที่นี้ให้หมดสิ้นได้ เพราะมีมากมายเหลือเกิน รวมพระราชทรัพย์ที่ทรงบริจาคมากมายไม่อาจประมาณได้ ซึ่งแสดงว่าพระองค์ได้ทรงบำเพ็ญตามพระราชธรรมหรือธรรมของพระเจ้าแผ่นดินในข้อนี้อย่างสมบูรณ์

ทศพิธราชธรรมข้อที่สี่ คือ อายุขว์ ความซื่อตรง

“หนึ่งมีมลวิมลใส หลกัทย ๘ ซื่อตรง
เป็นนินคัณนัรันคัระระอำรง สุกัฉ ฅ ไครทวาร”

พระราชธรรมข้อนี้ พระองค์ได้ทรงปฏิบัติอยู่แล้วเป็นนิจ จะเห็นได้ว่าพระองค์ได้ทรงปกครองประเทศชาติมาด้วยความเที่ยงตรง ในฐานะองค์พระประมุขของชาติไทยในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งในวันที่ทรงกระทำพระราชพิธีบรมราชาภิเษกนั้น พระองค์ก็ได้มีพระกระแสพระราชดำรัสแก่พสกนิกรของพระองค์ทั่วประเทศว่า “เราจะปกครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ทั้งนี้เพราะพระองค์ทรงรำลึกอยู่เสมอว่าพระมหากษัตริย์จะต้องซื่อตรงต่อตนเอง ต่อหน้าที่ และต่อแผ่นดิน ได้ทรงรักษาความซื่อสัตย์สุจริตไว้เสมอ ดังจะเห็นได้จากบทความเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของ ม.ล.มณีรัตน์ บุณนาค นางสนองพระโอษฐ์ ซึ่งได้กล่าวบรรยายถึงน้ำพระทัยของสองพระองค์ ที่ทรงมีต่อราษฎรตอนหนึ่งว่า

“ไม่มีปัญหาอะไรที่ควรสงสัยอีกแล้วว่า ในเมื่อราษฎรมีจิตใจรักใคร่สุจริตต่อพระเจ้าแผ่นดิน และพระราชินีอย่างนี้ เหตุใดจึงจะไม่ให้สองพระองค์ทรงรักและห่วงใยในราษฎรของพระองค์บ้างเล่า บางคราวสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไปเยี่ยมประชาชนแทบทุกครั้ง ทั้งสองพระองค์ทรงมีพระทัยจดจ่อต่อราษฎรอยากแบ่งเบาความทุกข์ อยากให้มีความสุขทั่วถึงกัน ทุกคราวที่ได้เห็นประชาชนมีน้ำใจไม่ตรีอย่างดียิ่งต่อสองพระองค์ ย่อมทำให้เข้าใจดีว่า เหตุใดพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงจึงทรงรักและคิดถึงประชาชน ในขณะที่เสด็จต่างประเทศ ดังลายพระหัตถ์เลขที่ที่ทรงมีถึงสมเด็จพระพันปีหลวง เมื่อทรงดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการว่า

“ตัวฉันเองรู้สึกเสียเป็นนิจว่า เป็นสามีหรือพ่อของเมืองไทยที่ได้อยู่กับกันมาถึง ๓๐ ปี เป็นเมียเก่าก่อนแม่เล็กมานาน แต่เพียงอยู่ด้วยกัน ๒๐ ปี ยังคิดถึงเกือบตายนี้เมียเก่าเมียแก่ที่เลี้ยงฉันมา ฉันอาศัยเมียฉันอยู่ เมียฉันกิน จะไม่ให้คิดถึงยิ่งกว่าเมียใหม่อย่างไรได้ นอนใจเดิน นั่งใจเดิน นึกถึงเข้าคำ”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ทรงสืบสายโลหิตจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จากพระบรมราชจักรีวงศ์เป็นลำดับมาจึงยอมฝังพระราชหฤทัยรักใคร่ห่วงใยประเทศชาติและประชาชนเหมือนพระบรมราชบุพการี ในเวลาเดียวกันประชาชนก็สนองความจงรักภักดีด้วยความบริสุทธิ์ใจ ดังนี้

ทั้งนี้ ย่อมแสดงถึงความซื่อตรงในพระราชหฤทัยของพระองค์ ซึ่งพระองค์ทรงมีพระราชธรรมข้อนี้ อย่างสมบูรณ์

ทศพิธราชธรรมข้อที่ห้า คือ มหุทว ความอ่อนโยน

“หนึ่งคือหทัยปมิกะต่าง
ปลือพระองค์สมะสมาน

ปมพิงจะรุกราน
มนะน้อมนิยมนม

พระราชธรรมข้อนี้ พระองค์ได้ทรงปฏิบัติอยู่เนืองนิจ ทรงมีพระพักตร์อันแจ่มชื่นอันบอกถึงพระเมตตาคุณ และพระกรุณาคุณ อันเปี่ยมล้นอยู่ภายใน ย่อมพาให้ผู้พบเห็นมีความอบอุ่นและความชื่นชมมิวาย และพระองค์มิได้ทรงถือพระอิสริยยศว่าเป็นเจ้าเป็นใหญ่ มีพระเกียรติยศสูง พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมราษฎรโดยไม่เลือกชั้นวรรณะแต่ประการใด ข้อนี้ปรากฏความจริงจากบทความเฉลิมพระเกียรติคุณพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมราชินีนาถ ม.ล.มณีรัตน์ บุณนาค นางสนองพระโอษฐ์ตอนหนึ่งว่า

“ในการเสด็จเยี่ยมประชชนจังหวัดต่างๆ นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินีนาถต้องทรงแบ่งเวลาเป็นหลายตอนและหลายๆ ปี ต้องทรงหยุดพักบ้างแล้วเสด็จใหม่จนแทบทั่วพระราชอาณาจักร ประชาชนว่างเว้นไม่ได้เฝ้าพระเจ้าแผ่นดินนานกว่า ๓๐ ปี จึงตื่นตื่นดีใจพากันออกมาจากหมู่บ้าน ตำบลไกลๆ ที่ทุรกันดาร รอนแรมมาหลายวันหลายคืนเพื่อจะได้เฝ้าก็มี เพราะฉะนั้นทั้งสองพระองค์จึงทรงสงสารเห็นใจประชาชน ไม่โปรดให้เจ้าหน้าที่เข้มงวดกวดขันหรือกีดกันการเข้าเฝ้าจนเกินไปทรงอนุโลมตามใจประชาชนเสมอเมื่อเขาบูชาให้สองพระองค์ทรงเหยียบหรือขอกอดจูบพระบาท พระหัตถ์ ก็ทรงยินดีปล่อยให้ทำ สมเด็จฯ มิได้รังเกียจเลยแทบทุกครั้งเวลาจะรับสั่งถามทุกข์สุขอย่างใกล้ชิดมักประทับรับสั่งเสมอ ทรงรับของถวายทุกชนิด ทรงยิ้มแย้มแจ่มใสต่อทุกคน” ทั้งนี้เราจะเห็นได้ว่าทั้งสองพระองค์ทรงเพียบพร้อมไปด้วยพระราชธรรมข้อนี้อย่างบริบูรณ์ทุกประการ

ทศพิธราชธรรมข้อที่หก คือ คบ การเผากิเลส เครื่องเศร้าหมอง

“หนึ่งเผากิเลสสละอกุศล
ด้วยการบำเพ็ญพระอุคม

มละกลัว ณ อารมณ์
วรศาสโนบาย”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญพระราชธรรมข้อนี้อย่างสมบูรณ์ ได้ทรงยึดถือพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นหลักในการกล่อมเกล่าพระราชหฤทัย สิ่งใดอันเป็นกิเลสเป็นเครื่องทำจิตใจให้เศร้าหมอง ก็ได้ทรงพยายามตัดกิเลส ล้างขัดสัดตกแต่งเอาของหอมเข้าอบกลิ่นเพื่อแก้กันปฏิภูลโสโครก แม้เช่นนั้นก็ไม่สามารถจะแก้กันให้เด็ดขาดไปได้ เพียงแต่ปะทะประทั่งไว้ชั่วคราวเท่านั้น ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ที่เป็นของปฏิภูลโสโครกอย่างไร ก็คงแสดงปฏิภูลโสโครกน่ายเกลียดออกมาอย่างนั้นให้เห็นอยู่เป็นธรรมดา แต่คนไม่พิจารณาให้เห็นความจริง จึงหลงรักหลงเกลียดแล้วก็ประทุษร้ายกัน เมื่อใช้พระปัญญาพิจารณา ผม ขน เล็บ ฟัน หนัง ทั้ง ๕ เห็นเป็นของปฏิภูลโสโครกน่ายเกลียด ก็พึงยึดรักษาอารมณ์นั้นไว้ให้เป็นที่ตั้งแห่งสมาธิ และเป็นที่ตั้งแห่งปัญญาต่อไป”

ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญพระราชธรรมชื่อนี้อย่างสมบูรณ์ ตามพระโอวาทที่สมเด็จพระสังฆราชได้ทรงถวายดังกล่าวมานี้

ทศพิธราชธรรม ข้อที่เจ็ดคือ อุกุโธ ความไม่ถือโกรธ

**“หนึ่งแม่จะมีมนุษย์ปอง ประติปกษะมุ่งร้าย
เมตตาภิธรรมะวิหิมาย ชะนะด้วยขอเวรา”**

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสมบูรณ์ด้วยพระราชธรรมชื่อนี้ทุกประการ ซึ่งในเรื่องนี้ชาวไทยทั้งหลายย่อมจะทราบได้เป็นอย่างดี โดยทั่วกันว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระมหากรุณาคุณ พระเมตตาคุณ และพระกรุณาคุณแก่ชนทุกชั้นเสมอกัน และไม่เคยปรากฏว่าได้เคยทรงกริ้วโกรธผู้ใดให้เป็นที่เดือดเนื้อร้อนใจแต่ประการใด พระองค์ทรงสมบูรณ์ด้วยพระราชธรรมชื่อนี้ทุกประการ

ทศพิธราชธรรมข้อที่แปด คือ อวิหีสา ความไม่เบียดเบียน

**“หนึ่งท้าวบ่ปองมะนะจะเบียน มรพิงพระเคชา
ปื้องปกพสกนิกรมา คกระแมนปิโยรส”**

พระราชธรรมชื่อนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงบำเพ็ญให้สมบูรณ์ในพระราชหฤทัยอยู่เป็นนิจนิรันดร ทั้งนี้เพราะไม่เคยปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงเบียดเบียนให้ผู้ใดเดือดร้อน อยาว่าแต่จะทรงเบียดเบียนเลย แม้แต่น้ำพระราชหฤทัยของพระองค์ก็มีได้เคยทรงคิดที่จะเบียดเบียนผู้ใดให้เดือดร้อนเลย ไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะเป็นพระบรมวงศานุวงศ์หรือข้าราชการ ตลอดจนอาณาประชาราษฎร์ แต่ตรงกันข้าม พระองค์กลับทรงมีพระมหากรุณาคุณ พระเมตตาคุณ แก่คนทั้งปวงโดยสม่ำเสมอโดยทั่วหน้ากันตลอดมา พระองค์จึงทรงสมบูรณ์ด้วยพระราชธรรมชื่อนี้ทุกประการ

ทศพิธราชธรรมข้อที่เก้า คือ ขุนติ ความอดทน

**“หนึ่งแม่จะมีธูระราคาญ หฤทัยก็อมอด
ยามควรกีทรงกรุณะงค ครูทัณฑ์อะญา”**

พระราชธรรมชื่อนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงบำเพ็ญอย่างสมบูรณ์เป็นนิจนิรันดร ซึ่งเราทั้งหลายย่อมเป็นที่รู้กันว่า พระองค์ทรงมีพระขันติธรรมเป็นยอดเยี่ยมอย่างหาผู้ใดเสมอเหมือนมิได้ ทั้งนี้เราจะเห็นได้ว่า เหตุการณ์ในบ้านเมืองของเราที่ได้ผ่านมาในระยะที่แล้วๆ มานั้น ในกาลบางครั้งก็เป็นเรื่องที่ยากยิ่งสำหรับพระมหาക്ഷัตริย์ที่จะทรงอดทนได้ แต่ก็ปรากฏว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวผู้เป็นที่เคารพ

สักการะของประชาชนชาวไทยได้ทรงมีพระขันติความอดทนต่อบุคคล ต่อสถานการณ์และความผันผวนต่างๆ ในบ้านเมืองมาได้โดยตลอด โดยพระองค์มิได้เสียในพระราชธรรมข้อนี้เลย

พระองค์ทรงเพียบพร้อมไปด้วยขันติธรรม คือ ความอดทนต่อความทุกข์ยากลำบาก ในการเสด็จไปเยี่ยมเยียนทุกข์สุขของราษฎร กล่าวคือ พระองค์ทรงห่วงใยในความทุกข์ยากของอาณาประชาราษฎร์ของพระองค์ ได้ทรงเอาพระทัยใส่ในการเสด็จเยี่ยมทุกข์สุข และเปิดโอกาสให้อาณาประชาราษฎร์ได้เฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทอย่างใกล้ชิด โดยเสด็จเยี่ยมเยียนชาวไทยทุกภาคของประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นภาคเหนือ ภาคใต้ ตะวันออก ตะวันตก ที่ทุรกันดารแห้งแล้ง พระองค์ทรงมีพระขันติธรรม ความอดทน ได้เสด็จเยี่ยมเยียนซึ่งเป็นที่ชื่นชมโสมนัสแก่พสกนิกร โดยทั่วไป เมื่อสองพระองค์เสด็จผ่านไปไม่ว่าจะเสด็จไปในจังหวัดใด ไม่ว่าจะเป็นเวลาตำมือหรือฝนตกฟ้าร้อง แสงแดดแผดกล้าอย่างใดก็ตาม ก็ปรากฏว่ามีประชาชนมารอเฝ้ารับเสด็จกันอย่างเนืองแน่นตลอดสองข้างทางที่เสด็จผ่านไป บางคนจะนำของพื้นเมืองที่มีค่าหาได้ยากมาทูลเกล้าฯ ถวาย เบื้องพระยุคลบาท ด้วยความจงรักภักดีอย่างสูงสุด

แม้ผู้เฒ่าแก่ก็อุตสาหะพยุงสังขารอันร่วงโรยไปตามวันมานั่งรออยู่ในแนวทางที่สองพระองค์จะเสด็จพระราชดำเนินผ่าน พร้อมกันนั้นก็เตรียมผ้าขาวสะอาดวางพับลงบนพรมที่เจ้าพนักงานปูลาดพระบาท เพื่อให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปบนผ้าขาวผืนนั้น แล้วต่างก็เก็บผ้าอันมีละอองธุลีพระบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเก็บไว้กราบไหว้บูชา เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตตนและครอบครัวตลอดไป พระราชจริยวัตรเช่นนี้ แสดงให้เห็นว่าพระองค์ทรงเปี่ยมไปด้วยพระมหากรุณาธิคุณ พระเมตตาคุณ และพระขันติคุณอย่างยอดเยี่ยม ยิ่งกว่านั้น การที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้เสด็จประพาสรอบโลก เพื่อเจริญทางพระราชไมตรีกับนานาประเทศทั่วโลกทั้งในทวีปเอเชีย สหรัฐอเมริกา และทวีปยุโรป โดยไม่ทรงเห็นแก่ความเหนื่อยยาก ก็เพราะทรงสมบูรณ์ด้วยทศพิธราชธรรม คือ ขันติคุณข้อนี้

ทศพิธราชธรรมข้อที่สิบ คือ อวิโรธนํ ความไม่ประพฤตินิดประเพณี และตั้งอยู่ในยุดิธรรม

“หนึ่งคงธำรงนิติประวัติ วรยุดิธรรมมา
ทรงงำพิภพคิลกผา สุกะแมนมหนูเคิม”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงตั้งมั่นในพระราชธรรมข้อนี้อย่างบริบูรณ์ ข้อนี้เราจะเห็นได้จากการที่ทรงเป็นผู้ไม่ประพฤตินิดแบบแผน ทรงรักษาพระราชประเพณีอย่างดีไม่ทรงกระทำในสิ่งอันเป็นการผิดพระราชประเพณี ในด้านความยุดิธรรมก็ทรงมุ่งหวังให้คนไทยได้รับความยุดิธรรมทั่วหน้ากัน และประการที่สำคัญที่สุดในฐานะนั้นให้หมดสิ้นบรรเทาไป ดังจะเห็นได้เมื่อพระองค์ได้ทรงผนวชนั้น สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ได้ทรงถวายพระโอวาททางหลักธรรมในพระพุทธศาสนาในพระราชพิธีทรงผนวช ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๔๙๙ ว่า

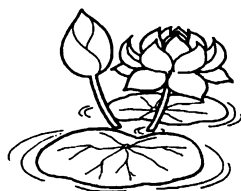
“บัดนี้สมเด็จพระบรมมหาบพิตร ทรงมีพระราชศรัทธาความเชื่อ ความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้ทรงขอบรรพชาอุปสมบท รวมความว่า ขอบวชในพระพุทธศาสนาตามพระราชประเพณีของพระเจ้าแผ่นดินที่เป็นพระบรมราชจักรีวงศ์ และตามแบบของกษัตริย์ก่อนๆ เพราะฉะนั้นจึงควรน้อมพระราชหฤทัยระลึกถึงพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นพระบรมศาสดา ผู้ประกาศพระพุทธศาสนา และทรงระลึกถึงพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งประกาศถึงความจริงไม่แปรผัน และระลึกถึงพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าผู้ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าจนได้บรรลุถึงคุณวิเศษในพระพุทธศาสนา คือ พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์”

“เพราะฉะนั้นในบัดนี้ จึงตั้งพระราชหฤทัยระลึกถึงพระพุทธเจ้า ซึ่งเป็นพระบรมศาสดาผู้ประกาศพระพุทธศาสนา และระลึกถึงคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าซึ่งเรียกว่า ศาสนธรรม อันประกาศถึงจรรยาธรรมะที่เป็นความจริง ระลึกถึงพระสงฆ์สาวกของพระพุทธเจ้าเช่นนี้จึงควรบวชในพระพุทธศาสนา”

อันว่าพระมหากษัตริย์ชาติใดก็ตามทรงหลักกษัตริยราชธรรมทั้ง ๑๐ ประการบริบูรณ์แล้ว มหาชนชาวโลกยกย่องว่าเป็นสมมุติเทพ และได้รับการถวายพระราชสมัญญานามจากมหาชนว่า “มหाराชา” ทั้งยังได้รับการถวายรัตนะ ๗ ประการสืบไป

ตลอดระยะเวลา ๕๐ ปีของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ นั้นพระองค์ทรงปฏิบัตินามธรรมกับกลายออกมาเป็นรูปธรรมเห็นเด่นชัดแก่มหาชนของชาวไทย แต่มาบัดนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๙ พระองค์มิได้เป็นแต่เพียงมิ่งขวัญของชนชาวไทยประเทศเดียว แต่เป็นมิ่งขวัญของชาวโลกแล้ว เพราะเหตุนี้ชุ่มรัตนะทั้ง ๗ จึงถูกจำลองออกจากน้ำใจของมหาชนถวายพระองค์ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้นเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมเป็นสิริสวัสดิ์มงคลสุดพรรณนา

ดังได้เชิญมาอธิบายมานี้แล.

๕๐ ปี กาญจนภิเษก

ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๙ ประชากรทั่วโลกต้องจารึกว่า ประเทศสยามหรือประเทศไทย เมืองขวานทองนี้มีองค์พระประมุขของประเทศที่ชาวโลกยกย่องว่า “มหाराช” โดยสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงโปรดพระราชทานองค์เอกอัครมหาดุรุช แก่ปวงชนชาวไทย และกาลบัดนี้องค์เอกอัครมหาดุรุชได้สถิตในดวงใจของพสกนิกรชาวไทยทั่วทั้งแผ่นดิน พระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๕๐ ปี ในศกนี้ซึ่งได้เรียกว่า ปีกาญจนภิเษก ประกอบกับเนื่องในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปีของสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ซึ่งนับเป็นเกียรติประวัติอย่างสูงที่พระสงฆ์รูปหนึ่ง ได้รับการถวายปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (สุขศึกษา) ในโอกาสนี้จึงขอ นำภาพการถวายสักการะจากพสกนิกรชาวไทยที่เห็นว่าจะ เป็นสารประโยชน์แก่อนุชนรุ่นหลัง มาพิมพ์ไว้เพื่อเป็นเกร็ดความรู้คู่คุณธรรมสืบไป.

รัตนะทั้ง ๗ เป็นโฉน

สำหรับลำดับความเป็นมาและอิทธิฤทธิ์ของรัตนะทั้ง ๗ ประการนั้น หนังสือวรรณกรรม รัตนโกสินทร์ หมวดศาสนจักร หรือไตรภูมิโลกาวินิจฉัยกถา กล่าวถึงแก้วทั้ง ๗ ประการไว้ว่า “วันหนึ่งจักรพรรดิซึ่งเพ็งสีบราชบัลลังก์ต่อจากพระราชบิดาได้ทรงพบพระธรรมจักรหมุนไปทางทิศตะวันออกเป็นทิศแรก แล้วหมุนต่อไปเรื่อยๆ จนทั่วจักรวาล จักรพรรดิพร้อมด้วยกองทัพรองติดตามพระธรรมจักรนี้ไป ที่ใดก็ตามที่ธรรมจักรหยุด จักรพรรดิผู้ชนะก็จะทรงหยุดพัก ณ ที่นั้นด้วย พร้อมด้วยไพร่พลอันมากเป็น ๔ เท่า พระราชาที่ทรงเป็นอภิราชศัตรูในดินแดนเหล่านั้นก็ต้องมาสวามิภักดิ์ หลังจากได้จักแก้วเป็นราชสมบัติแล้ว ช้างแก้วก็ตามมาเป็นอันดับ ๒ ช้างแก้วที่จะเป็นพาหนะของเจ้าจักรพรรดินั้นมาจากช้าง ๒ ตระกูล คือ ฉัททันต์ และอุโบสถ ลักษณะช้างทั้ง ๒ ตระกูลนี้มีกายเป็นสีขาวงาม ตีนแดงดั่งดวงตะวันแรกขึ้น มีลักษณะเท้า ๔ แห่ง ดวงมดั่งแสร์ง บั้นมิงวงแดงดั่งดอกบวบ พอได้ช้างแก้วเป็นพาหนะแล้ว ม้าแก้วก็มาสู่จักรพรรดิเป็นลำดับต่อไป ซึ่งม้าแก้วนี้เป็นม้าตระกูลสินธพ ชื่อม้า พลาทก กายสีเมฆ และสีหมอก ทั้งยังมีสีดั่งสายฟ้าแลบมีกีบเท้าทั้ง ๔ และหน้าผากแดง สันหลังขาวงามเกลี้ยง ขนหัวดำมันงอกดั่งคอกา มีเส้นผมคอกขาวอ่อน ดั่งไส้หญ้าปล้องมารเรียงกัน เมื่อม้าแก้วมาสู่จักรพรรดิแล้ว มณีรัตนะก็ตามมาเป็นลำดับต่อไป ทั้งนี้แก้วมณีโชติ มีลักษณะเป็นแก้วไพฑูรย์ (เป็นสีเหลืองแกมเขียว หรือสีน้ำตาลเทา มีน้ำเป็นสาย รุ่งกลอกกลับไปมา) มีสีฐาน ๔ เหลี่ยม สามารถส่องแสงสว่างได้ถึงเวลากลางวัน และนางแก้วก็บังเกิดขึ้นเป็นคู่บุญบรมจักรพรรดิ ด้วยอานุภาพแห่งบุญญาธิการ นางแก้วพระองค์นี้ จึงได้ทรงพระรูปโฉมงดงามนัก กายนั้นปราศจากไฟฟ้า ราคีอ่อนละมุนดุจสำลี หรือขุนคลังแก้ว เป็นรัตนะอีกดวงหนึ่งของจักรพรรดิในลำดับต่อมา ขุนคลังแก้วนี้มีโรคทรัพย์มหาศาลเป็นผู้มีหุทธิพิศ ตาทิพย์สามารถมองเห็นแก้วแหวนเงินทองในแผ่นดินได้ลึกถึง ๓ โยชน์ และขุนพลแก้วก็บังเกิดขึ้นเป็นลำดับสุดท้ายตามมา ขุนพลแก้วนี้ก็คือ พระราชโอรสผู้ใหญ่แห่งบรมจักรพรรดินั้นเอง มีปัญญาเฉลียวฉลาด หลักแหลมและสามารถหยั่งรู้จิตใจผู้อื่น เรียกว่า ใครคิดร้ายก็จะทรงทราบ และปราบปรามจนราบคาบ ส่วนใครคิดสวามิภักดิ์ก็จะสรรเสริญยกย่อง

นี่คือที่มาของรัตนะทั้ง ๗ ประการ อันเป็นเครื่องแสดงถึงสิ่งที่เป็นมงคลสูงสุดที่พระมหากษัตริย์ที่ได้รับการยกย่องเป็นจักรพรรดิ ดุจดั่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชของเราพึงได้ครอบครอง

ชุมที่ ๑ จักรวรรดิ หรือชุมจักรแก้ว

ชุมจักรแก้ว (จักรวรรดิ) รูปสิงห์ถือฉัตร ซึ่งเป็นเครื่องประกอบอิสริยยศของพระมหากษัตริย์ โดยจะถือออกนอกนคราชนมเฑียร ซึ่งเป็นฉัตร ๗ ชั้น ชื่อฉัตรลายปักหักทองขวางสูง ๑๓ เมตร เชิดชูตราสัญลักษณ์ ๕๐ ปี กาญจนนาภิเษกประดับอยู่ในวิมานอันเป็นป้อมหามงคลสูงสุด โดยมีเหล่าเทพบุตรพนมมือถวายพระพร ซึ่งมหากษัตริย์เปรียบเสมือนองค์สมมุติเทวราชโดยนัยอยู่แล้ว จักรนั้นขึ้นจากท้องมหาสมุทร ขึ้นสู่เวทานภากาศพัดพันไปด้วยกันในโพยม ซึ่งจะหมุนได้ เมื่อพระมหากษัตริย์องค์สมมุติเทวราชคือองค์พระอมรินทร์ทราธิราชอันสถิตอยู่ ณ ยอดเขาพระสุเมรุภาค มียุคลธารเป็นสัตตะบริภันท์ เป็นที่สถิตแห่งท้าวจตุโลกบาลมหาราชทั้งสี่ อันประกอบด้วย ท้าวธรรฐ สถิตอยู่ที่ทิศตะวันออก, ท้าววิรุฬหก สถิตอยู่ที่ทิศตะวันตก, ท้าววิรุฬปักข์ สถิตอยู่ที่ทิศใต้ และท้าวภูเวง สถิตอยู่ที่ทิศเหนือ โดยท้าวจตุโลกบาล คอยปกปักษ์รักษาจักรแก้ว ซึ่งหมายถึง “ธรรมจักร” ให้สถิตสถาพรเป็นหลักโลกสืบต่อไป

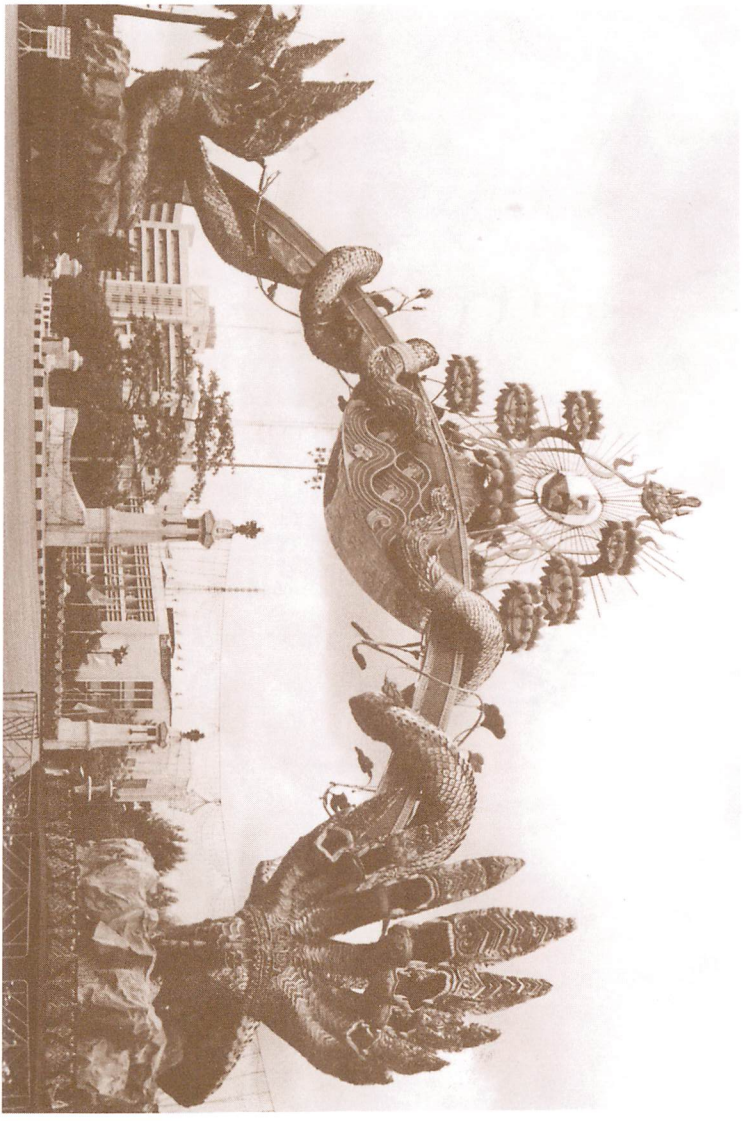
ซุ้มที่ ๒ หัตถ์รัตนนะ หรือซุ้มช้างแก้ว

ซุ้มช้างแก้ว (หัตถ์รัตนนะ) ลักษณะรูปทรงที่ปรากฏอยู่สามารถสื่อความหมายได้ข้างสามเศียรพระโกณฑนาคเนศวร มีศีรษะเป็นข้างสามเศียรให้กำเนิดเป็นช้างเผือก ๒ เชือก ยืนอยู่สองข้างของซุ้มโดยพระโกณฑนาคเนศวร ยืนอยู่กลางของถนนราชดำเนิน โดยมีกุปฏีเศียรพระนามาภิไธยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งเปรียบเสมือนพระอมรินทร์เทวราช โดยกลางซุ้มจะมีลาดลายไทยเครื่องเถา ซึ่งจะมีข้างบริวารใช้วงจับต้นไม้ พุ่มเงิน พุ่มทอง โดยมีเทวดาอัษฎเศียรฉัตรซุ้มสายเป็นเครื่องประกอบบิสริยยศของพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีสัญลักษณ์พระราชพิธีกาญจนานาภิเษก อยู่ในซุ้มลายกนก

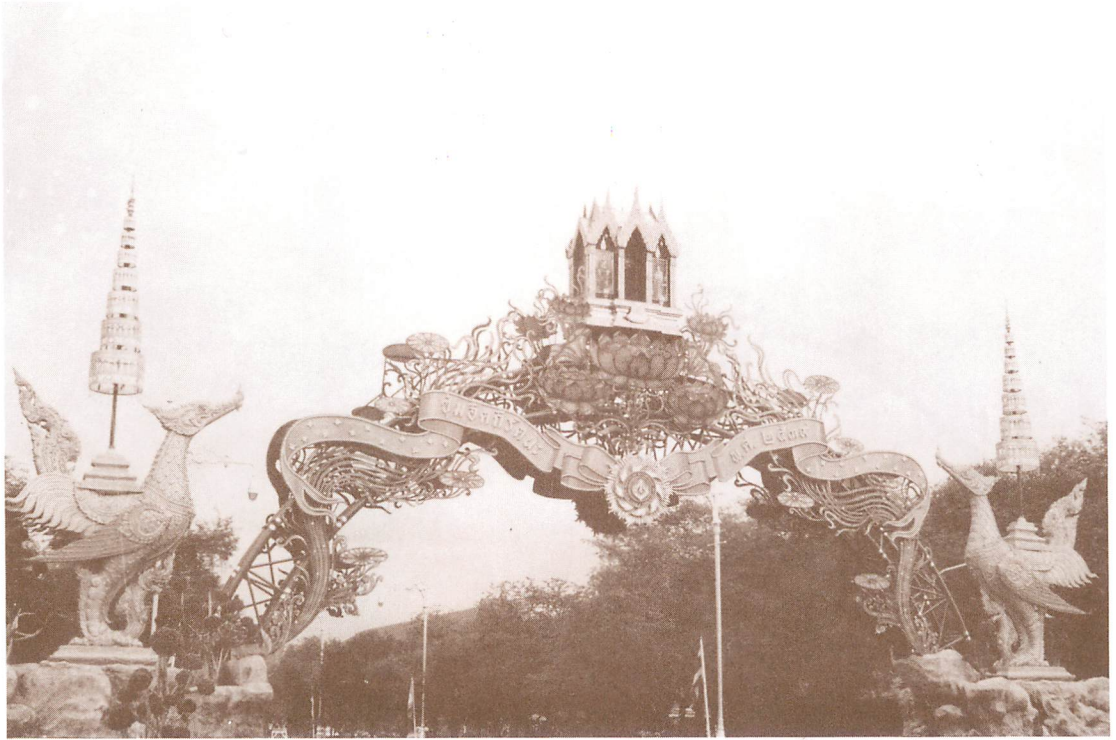
ซุ้มที่ ๓ อัสวรตนะ หรือซุ้มม้าแก้ว

ซุ้มม้าแก้ว (อัสวรตนะ) หรือพญาม้าแก้ว เป็นพระที่นั่งทรงแห่งบรมจักรพรรดราธิราช เป็นม้าสีขาวยืนอยู่บนแท่น โดยมีฉัตร ๗ ชั้น อยู่ ประดับด้วยลายไม้ เป็นลวดลายขึ้นไปถึงตราสัญลักษณ์ ๕๐ ปีครองราชย์ โดยเชิดชูเหนือเก้ายู่กึ่งกลางของถนนราชดำเนิน

ซุ้มที่ ๔ ซุ้มมณีนรตะ หรือซุ้มมณีแก้ว แก้ว

ซุ้มมณีแก้ว (มณีนรตะ) เป็นรูปเทพยดาและเศียรพญาน้ำโดยประกอบด้วยดอกบัวทั้งสองข้าง มีพวงแก้วมุกดาที่อยู่คู่กับน้ำและพญานาคได้ถูกศรัทธาขยับไปในเวลา พญานาคได้คายน้ำออกมาเป็นแกมณี ซึ่งมาจากเขาวิบุลยบรรพต โดยมีมณีแก้วจะหมุนไปรอบทิศเปล่งแสงแวววาวไปทั่วปฐพี

ชুমที่ ๕ อิตถิรตนะ หรือชูมนางแก้ว

ชুমมณีแก้ว (อิตถิรตนะ) เป็นรูปหงส์ ซึ่งหมายถึง สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ หงส์จะยืนอยู่บนต้นเนินหิน และต้นไม้ตะโกัดด ในป่าทิมพานต์ โดยมีริบบิ้นเป็นสายสะพายพระอิสริยยศ เป็นทับทิมและพลอย ของสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ด้านใต้ริบบิ้นจะเป็นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ของพระบรมราชินีนาถ ด้านบนจะเป็นปลับปลาที่สถิตพระบรมสาธิตลักษณ์ทั้ง ๒ พระองค์ คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ตรงกลางของปลับปลาจะมีตราจักรอยู่ตรงกลาง และด้านใต้ปลับปลาจะมีดอกบัว ๕ ดอก เปรียบเสมือนเบญจกัลยาณีรองรับ ซึ่งดอกบัวนั้นผุดมาจากมหาสมุทรขึ้นมาเทิดทูนพระมหากษัตริย์และองค์ราชินี

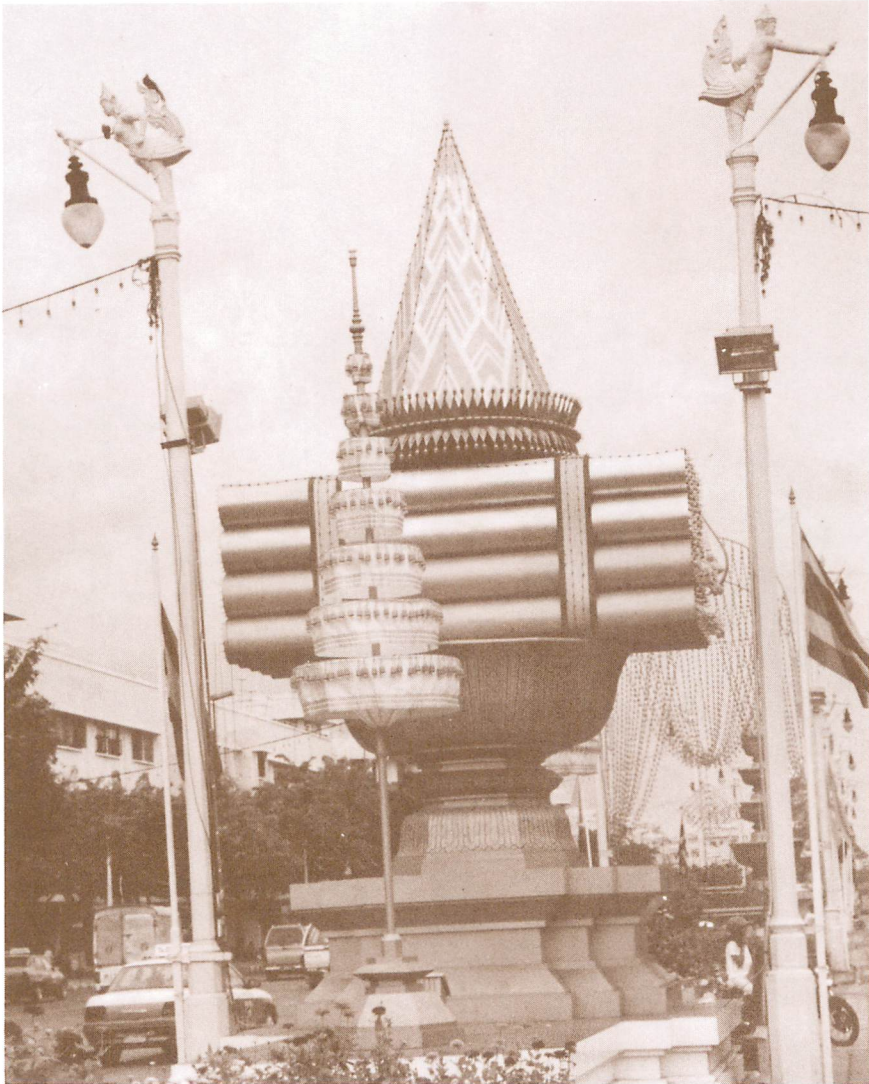
ซุ้มที่ ๖ คหปติรัตนะ หรือซุ้มขุนพลแก้ว

ซุ้มขุนคลังแก้ว (คหปติรัตนะ) เป็นรูปกวางยูภักซ์ยืนอยู่บนพุดด่าง โดยรูปกวางยูภักซ์จะกางปีกเพื่อให้เป็นศรีสง่า มองขึ้นไปบนตราสัญลักษณ์ ๕๐ ปีซึ่งอยู่ตรงกลางถนนราชดำเนิน ซึ่งมีดอกพุดตาลทอง เลื้อยเครือเถาขึ้นไปสู่ตราสัญลักษณ์ ซึ่งมงคลเปรียบเสมือนถึงเงินถุงทองของพระเจ้าแผ่นดิน

ซุ้มที่ ๗ ปริณายกรัตนะ หรือซุ้มขุนพลแก้ว

ซุ้มขุนพลแก้ว (ปริณายกรัตนะ) รูปทรงจะบ่งบอกถึงความเกรียงไกรเป็นกำแพงเมืองมีคชสีห์ถือฉัตร ๗ ชั้น อยู่บนกำแพง ซึ่งแลดูหนักแน่นมั่นคง ประกอบด้วยอาวุธชนิดต่างๆ โดยมี ธง กระบี่คู่ ขลุ่ยพาทย์ อยู่บนขาข้างตราจักรีในมงกุฎ โดยมีครุฑคอยปกป้องรักษาอยู่บนก้อนเมฆสีเงินแวววับ พร้อมประกอบโกล่เกราะ ประกอบกัน ๒ อัน ขนาบซ้ายขวา

ในพระราชพิธีสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์มักจะมีการสมโภชเครื่องราชกกุธภัณฑ์ เช่น พระราชพิธีฉัตรมงคล อันเป็นมงคลดีคล้ายวันที่ทรงรับนพปฎลมหาเศวตฉัตร และเครื่องราชกกุธภัณฑ์ จะมีการตั้งโต๊ะเครื่องบายศรีสำหรับใหญ่ สำหรับเวียนเทียนสมโภชพระมหาเศวตฉัตร เครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์ และสมเด็จพระมหากษัตริย์ที่ได้เสวยราชสมบัติมาบรรจบในมงคลดีดีวันบรมราชาภิเษก

เครื่องราชกกุธภัณฑ์ หรือเครื่องประกอบพระบรมราชอิสริยยศ ๕ อย่าง ของพระมหากษัตริย์นี้จะประดิษฐานบนพระแท่นนพปฎลมหาเศวตฉัตรพร้อมด้วยพระแสงสำคัญประจำรัชกาล ซึ่งเราจะเห็นได้ในพระราชพิธีฉัตรมงคล และพระราชพิธีสำคัญอื่นๆ

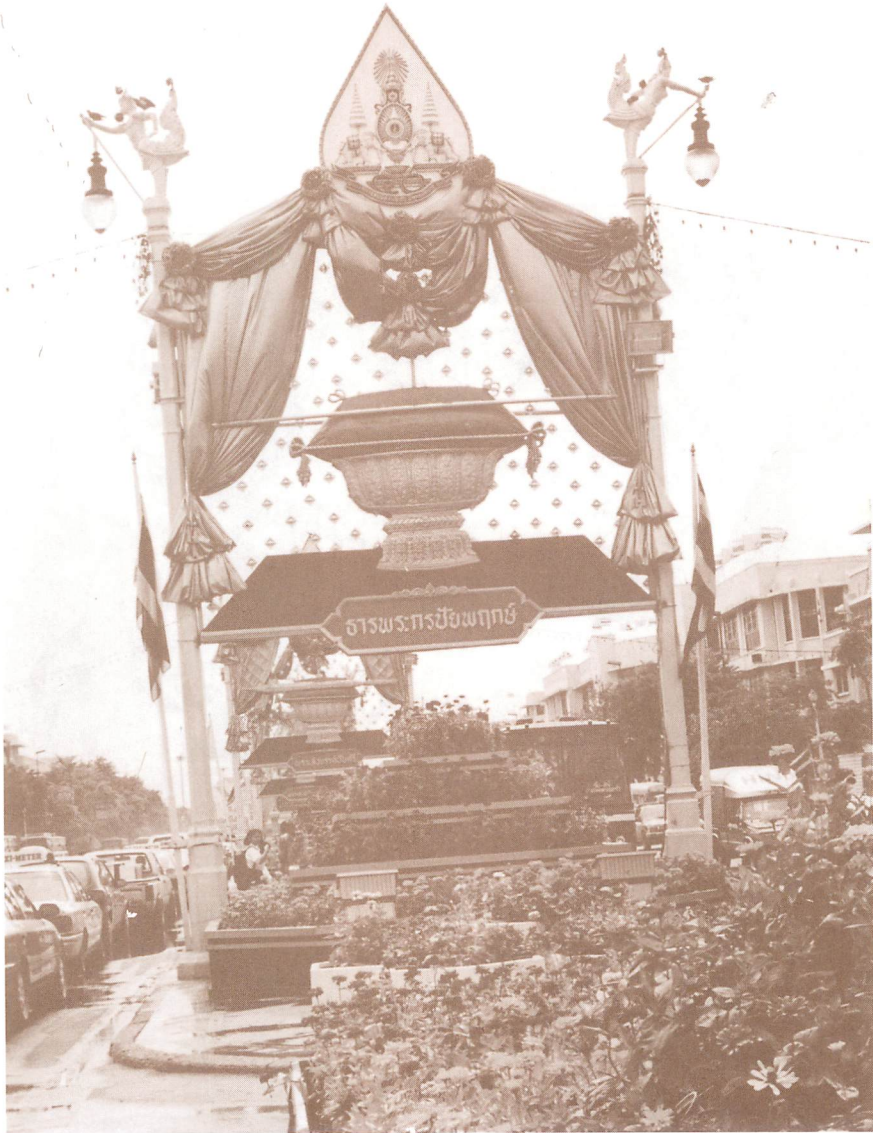
๑. พระมหาพิชัยมงกุฏ

เป็นราชกกุธภัณฑ์ประเภทราชศิริภรณ์ สูง ๖๖ เซนติเมตร หนัก ๗,๓๐๐ กรัม ทำด้วยทองคำจำหลักลงยาราชาชาติประดับสวร์ตน์เพชรเม็ดใหญ่ ซ้อมหาวิเชียรmaniประดับยอด สำหรับพระมหากษัตริย์ทรงในงานพระราชพิธีสำคัญ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเศก เป็นต้น

๒. พระแสงขรรค์ชัยศรี

องค์พระขรรค์เป็นของเก่า ความยาวเฉพาะองค์ ๖๕ เซนติเมตร ดำมหุ้มด้วยทองคำจำหลัก ลงยาราชาวดี ประดับมณี ความยาว ๒๕.๕ เซนติเมตร ปักหุ้มทองคำจำหลักลงยาราชาวดี ประดับมณี สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๑ ความยาว ๗๕.๕ เซนติเมตร ความยาวตลอดทั้งองค์ ๑๐๐ เซนติเมตร หนัก ๒๑,๙๐๐ กรัม

๓. ๒ารพระกร

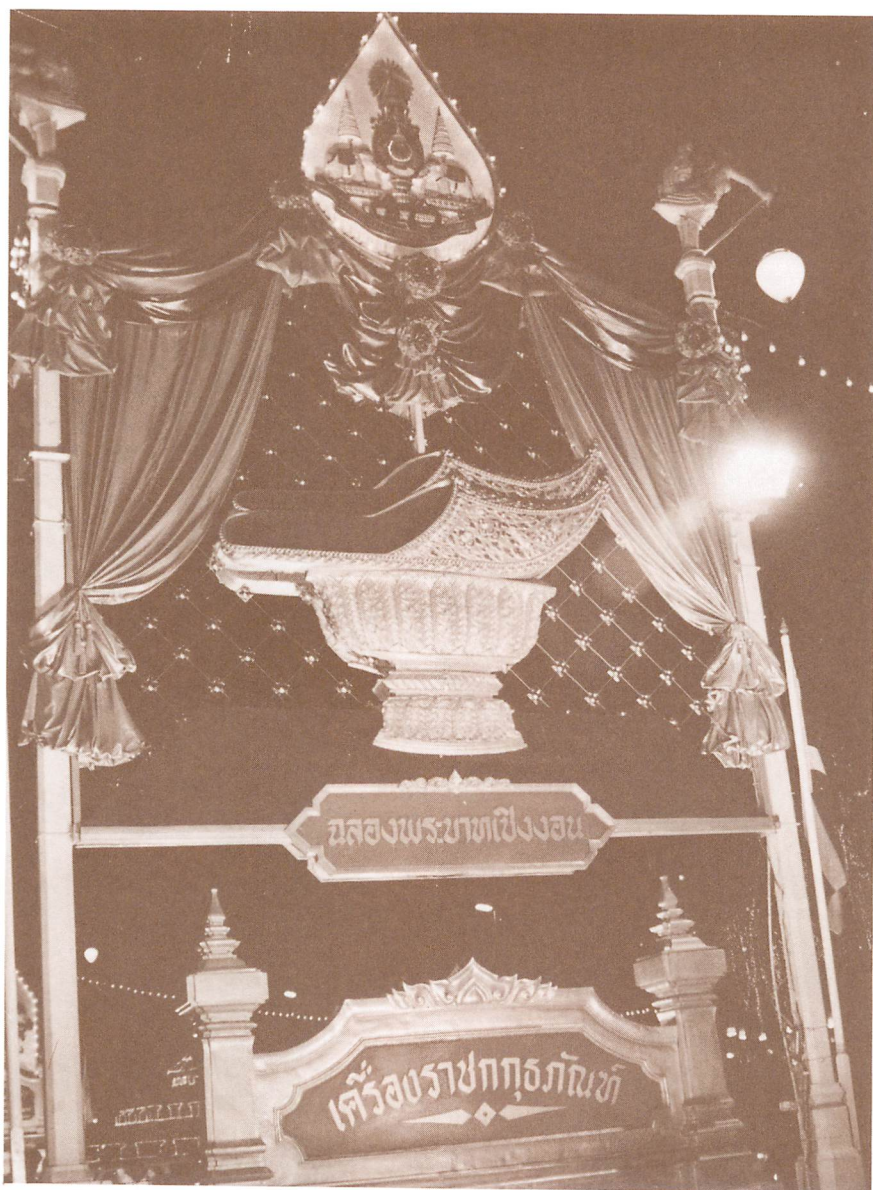
หรือไม้เท้า ทำด้วยไม้ชัยพฤกษ์หุ้มทองคำ ปลายและชนเป็นเหล็กครึ่งทองชนเป็น
ชอมสามขา สร้างในสมัยรัชกาลที่ ๑

ឆ្នាំ១៩៧៥

បន្តទៀត រដ្ឋបាលស្រុកស្រែចម្ការ បណ្តាញស្រែចម្ការស្រុកស្រែចម្ការ ក្នុងស្រុកស្រែចម្ការ ឲ្យ **សម្របសម្រួល**
 ក្នុងស្រុកស្រែចម្ការ ឆ្នាំ១៩៧៥ រដ្ឋបាលស្រុកស្រែចម្ការ រដ្ឋបាលស្រុកស្រែចម្ការ សម្របសម្រួល
 រដ្ឋបាលស្រុកស្រែចម្ការ រដ្ឋបាលស្រុកស្រែចម្ការ រដ្ឋបាលស្រុកស្រែចម្ការ ឲ្យ **បទដ្ឋបាល**

ឆ្នាំ ១ ឆ្នាំ ១៩៧៥ '២

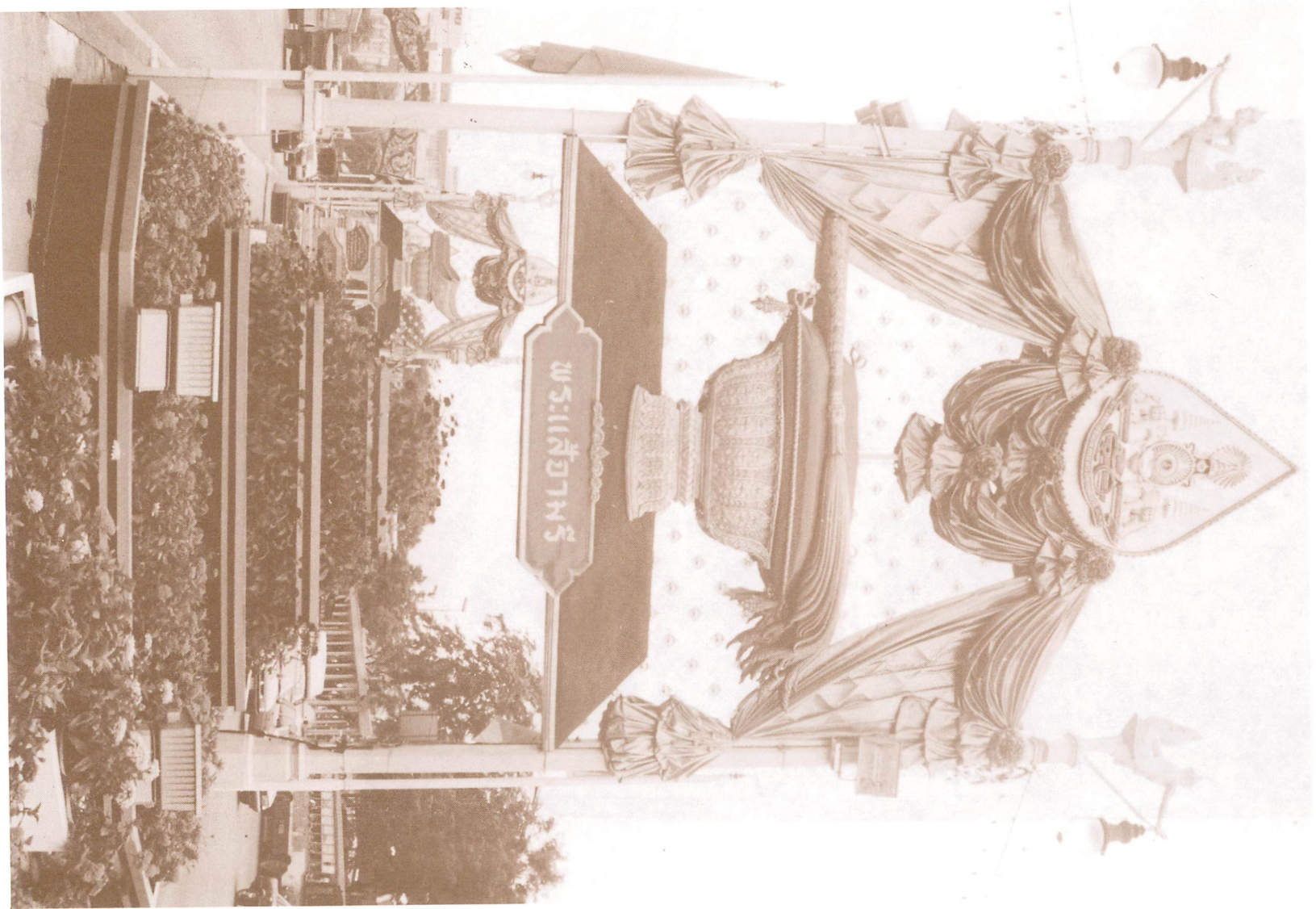

๕. ฉลองพระบาทเชิงงอน

ทำด้วยทองคำจำลองลายลงยาราชาวดี ประดับมณี น้ำหนักทั้งคู่รวม ๖๕๐ กรัม

พระแสงทำด้วยขนนกช่าง ด้านหน้าของตำหนักกลาง

พิมพ์ที่ หจก.โรงพิมพ์สีไทย

23-25 ถ.สีทอง ฝั่งวัดสุทัศน์ กทม. 10200

© 222-4823, 225-0171, 225-0173, 226-1570 แฟกซ์ 226-1570

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

คมลิขิต

บันทึกของเสด็จในกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์

เจอบันทึกนี้ให้เอาคำเหล่านี้ของกูไปประกาศให้คนรู้ว่า กูกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ ผู้เป็น
โอรสของพระปิยะมหาราช ขอประกาศให้พวกมึงรับรู้ไว้ว่าแผ่นดินสยามนี้บรรพบุรุษได้อาเลียดเอาเนื้อ
เอาชีวิต เข้าแลกไว้ ให้อิ๋มมันผู้ใด คิดบังอาจทำลายแผ่นดิน ทำลายชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ฤ
การกระทำ ทุจริต ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อส่วนรวม

จงหยุดการกระทำเหล่านั้นเสียโดยเร็ว ก่อนที่กูจะสั่งทหารผลาญสิ้นทั้งโคตรให้หมดเสนียดของ
แผ่นดินสยามอันเป็นที่รักของกู

ลูกหลานทั้งหลายแผ่นดินใดให้เรากำเนิดมา แผ่นดินใดให้ที่ซุกหัวนอน ให้ความร่มเย็นเป็นสุข
มิให้อาทรร้อนใจจงซื่อสัตย์ต่อแผ่นดินนั้น

(จากศาลสมเด็จพระกรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ในผนังประตูทางเข้าศาลากลางทัพเรือสัตหีบ)

บันทึกเมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๒๑

พระปฐมบรมราชโองการ
บรมราชาภิเษก
เราขอทรงแผ่นดินโดยธรรม
เพื่อประโยชน์สุขแก่จตุรทิศทั่วสยาม
พระปฐมบรมราชโองการ พ.ศ. ๒๔๘๖